

Projekte und Studien für Wirtschaft und Gesellschaft

**Ex-ante evalueringsrapport
Interreg IVA Syddanmark – Schleswig – K.E.R.N.**

2.3.2007

Indholdsfortegnelse

0. Sammendrag af konklusioner og anbefalinger	3
1. Indledning	5
1.1. Baggrund for ex-ante evalueringen	5
1.2. Procedurer og metoder i ex-ante evalueringen	5
2. Vurdering af den socioøkonomiske analyse og strategiens relevans i forhold til dokumenterede behov	7
2.1. Indledning	7
2.2. Den socioøkonomiske analyse og SWOT-analysen i programforslaget	7
2.3. Programmets referencer til udviklingsbehov og potentialer samt årsagerne til regionale forskelle	8
2.4. Strategien og prioriteterne i forhold til den socioøkonomiske status	9
2.5. Tidligere Interrregerfaring som er inddraget	9
3. Evaluering af programstrategiens relevans og indre overensstemmelse	11
3.1. Indledning	11
3.2. Programmets analyse af drivkræfterne for udviklingen	11
3.3. Vurdering af den indre sammenhæng i programmet på hovedmålsniveau	12
3.4. Vurdering af den indre sammenhæng i programmet på prioritetsniveau	13
3.5. Vurdering af den indre sammenhæng i programmet på indsatsområdeniveau	14
3.6. Den finansielle afvejning, potentiel efterspørgsel efter programmidlerne samt medfinansiering	16
3.7. Riskofaktorer og risikoafværgning i programmet	17
4. Vurdering af overensstemmelsen mellem programstrategien og regionale, nationale politikker samt EU's strategiske retningslinier	19
4.1. Indledning	19
4.2. Overensstemmelse med Lissabon og Göteborgprocesserne	19
4.3. Overensstemmelse med andre nationale politikker	21
4.4. Overensstemmelse med regionale politikker	22
4.5. SEA – Strategisk miljøvurdering	24
4.6. Ligestillings spørgsmål	24
5. Vurdering af de forventede resultater og effekter	26
5.1. Indledning	26
5.2. Krav til indikatorsystemet	26
5.3. Vurdering af indikatorsystemet og målsætningerne	26
6. Bedømmelse af de foreslåede gennemførelsessystemer	31
6.1. Administrative strukturer og overensstemmelse med EU-forordninger	31
6.2. Vurdering af kerneprocesserne	32
6.3. Erfaringer fra programperioden 2001-2006 og anbefalinger til det fremtidige gennemførelsessystem	35
7. Potentiel værditilvækst som følge af programmet	39

0. Sammendrag af konklusioner og anbefalinger

Ex-ante evalueringen er gennemført som en integreret samarbejdsproces med deltagelse af Interreg-sekretariatet og evaluatorene. Versionen af programforslaget fra d. 22. januar 2007 er referencepunkt for denne ex-ante evalueringsrapport.

Vurdering af den socioøkonomiske analyse og strategiens relevans i forhold til dokumenterede behov

Den socioøkonomiske analyse er kortfattet, men til gengæld er SWOT-analysen meget rig på programrelevant information. Resultaterne af den (primært kvalitative) baggrundsrapport demonstrerer på en udmærket måde behovet og potentialerne for en fremtidig udvikling i regionen. SWOT-analysen henviser direkte til prioriteterne og indsatsområderne.

Evaluering af programstrategiens relevans og indre overensstemmelse

Programmet har fire mål og tre underliggende prioriteter. Målene er horisontale og dermed ikke relateret til de enkelte prioriteter. Dette valg af struktur er velbegrundet i programmet. Målene og prioriteterne er meget generelle, men stemmer godt overens med forståelsen for udviklingsbehov og -potentialer i regionen. Overskrifterne for de 14 indsatsområder er også baseret på muligheder, som fremgår af SWOT-analysen. Indsatsområderne vil i de fleste tilfælde være gensidigt eksklusive, og dog er de stadig brede og inviterende. Budgettet refererer til prioritetsniveauet. Erfaringer fra tidligere Interreg-perioder er taget med i programmeringen, og det er på den baggrund sandsynligt, at budgettet vil matche omfanget af ansøgninger. Det samlede budget (ikke udarbejdet i detaljer endnu) er afbalanceret med programmets mål. Bredden i programmet gør det mindre sårbart over for politiske ændringer eller mulige økonomiske konjunktursvingninger.

Vurdering af overensstemmelsen mellem programstrategien og regionale, nationale politikker samt EU's strategiske retningslinier

Det operationelle program refererer til Lissabon-processen, og indholdet i programmet er helt på linie med de generelle EU-politikker og EU's retningslinier. Der er også en sammenhæng og overensstemmelse med nationale og regionale politikker. Inden for en række områder er der en potentiel synergieffekt mellem Interreg-programmet og andre politikker. Der kan ikke identificeres nogen åbenlyse konflikter eller modstridende målsætninger på prioritets- og indsatsområdeniveauet i programforslaget. Den strategiske miljøanalyse er på evalueringstidspunktet ikke tilgængelig. Programmet har procedurer, der sikrer kønsmainstreaming på det generelle niveau. Imidlertid er det ikke sandsynligt, at programmet har en væsentlig direkte indvirkning på ligestillingen mellem kønnene og i forhold til etnicitet. Det skyldes både programmets hovedindhold samt opbygningen af prioriteterne og indsatsområderne.

Vurdering af de forventede resultater og effekter. I det store hele er de nævnte indikatorer meningsfyldte i relation til deres respektive funktioner. Dataene er forholdsvis let tilgængelige eller vil blive tilvejebragt ved et følgestudie. I alt væsentligt er indikatorerne klart defineret; dog anbefales en nøjagtigere beskrivelse nogle få steder. Den øgede indsats for at måle netværksegenskaber med henblik på at opbygge en grænseoverskridende social kapital må hilses velkommen. Den planlagte gennemførelse af et følgestudie i grænseregionen vedrørende virkningsindikatorer må principielt vurderes positivt. Den fastlagte regelmæssige monitoring af socioøkonomiske og miljømæssige rammedata synes velvalgt til regelmæssig kontrol

af programmets strategiske orientering. Samlet set kan indikatorsystemet og de forventede virkninger vurderes som fyldestgørende. Det kan således forventes, at de foreslåede indikatorer i den nye programperiode i sammenligning med den foregående periode i højere grad vil kunne anvendes til indholdsmæssig styring af programmet.

Bedømmelse af de foreslåede gennemførelsessystemer. De administrative strukturer, der er konkretiseret i det operationelle program, er gennemført i overensstemmelse med EU-forordningerne 1080/2006 og 1083/2006. På dansk side befinder den centrale forvaltning og det tekniske sekretariat sig for fremtiden i Vejle. En rundspørge blandt projektbærerne i programperioden 2001-2006 viste, at der er stor tilfredshed med den støtte, der ydes af Interreg-sekretariatet, således at der generelt er grund til at fortsætte med de hidtidige strukturer og tilbud til ansøgere og projektbærere. Evaluatorene formulerer dog på grundlag af yderligere resultater af spørgeundersøgelsen konkrete anbefalinger, som der skal tages hensyn til i den videre udformning af gennemførelsessystemet. I det store hele synes de administrations- og ledsagestrukturer, der er beskrevet i det operationelle program, generelt at være egnet til en strategisk ledelse af programmet, til overvågning af programstatus samt til, at kunne gennemføres både serviceorienteret og effektivt.

Programmets potentielle merværdi. Det er sandsynligt, at programmet vil skabe en merværdi i form af økonomisk vækst i regionen, i form af højere social sammenhængskraft og i form af en styrket transnational integration. Imidlertid kan indvirkningerne ofte være langsigtede, og de kan variere afhængigt af projekttype. Der er i programmet indbygget beslutningsprocedurer, som skal bidrage til, at regionens udbytte bliver så højt som muligt.

1. Indledning

1.1. Baggrund for ex-ante evalueringen

Genstanden for denne ex-ante evaluering er Interreg IVA programmet 2007-2013 for Syddanmark – Schleswig – K.E.R.N. Evalueringen er udført af et konsortium af rådgivere: dsn Projekte und Studien für Wirtschaft und Gesellschaft (Kiel), Epion A/S (Århus) og Advance/1 (Århus). Arbejdet er gennemført på vegne af Interreg regionerne (Sønderjyllands Amt, Ribe Amt, Fyns Amt, Vejle Amt (fra 1.1.2007 Region Syddanmark), Region Schleswig og K.E.R.N.).

Forpligtigelsen til at gennemføre en ex-ante evaluering er beskrevet i Artikel 45 i Strukturforordningen 492/2004 og i “Entwurf eines Arbeitspapiers zur Ex-Ante Bewertung” fra oktober 2005.

Målet med evalueringen er grundlæggende at øge kvaliteten, effektiviteten og den interne sammenhæng i interventionerne, samt at forbedre implementeringen af programmet. Ifølge Artikel 158 i traktaten bør et Interreg-program tilpasse sig den Europæiske Unions strategiske mål. Det skal også tage højde for specifikke strukturelle problemer og muligheder i regionen. Endelig skal indholdet og gennemførelsen af programmet ske i henhold til miljømæssige krav og under hensyn til målsætningen om lige muligheder.

1.2. Procedurer og metoder i ex-ante evalueringen

Ex-ante evalueringsprocessen har understøttet programsekretariatet løbende i udviklingen af programmet. Der er fokus på at medvirke til at øge kvaliteten. Som anført i strukturforordningen og i Kommissionens retningslinier består en ex-ante evaluering af følgende:

- Vurdering af strategiens relevans i forhold til udfordringerne i regionen, som de er identificeret i den socioøkonomiske analyse og i SWOT-en;
- Evaluering af begrundelsen for programstrategien og den indre sammenhæng i programmet;
- Vurdering af sammenhænge mellem strategien og regionale, nationale og EU's politikker og programmer;

- Evaluering af de forventede resultater og effekter;
- Vurdering af det foreslåede implementeringssystem.

Ex-ante evaluatorene har været tæt integreret i programudviklingen igennem perioden fra september 2006 til februar 2007. Der har været løbende dialog mellem evaluatorene og Interreg-sekretariatet ved møder og gennem skriftlige bidrag. Evaluatorene har kontinuerligt forholdt sig til programudkast og undervejs søgt at imødekomme sekretariatets aktuelle rådgivningsbehov. EU-kommissionens krav er ligeledes draget ind.

Derudover har evaluatorene bidraget til programudviklingen og programkonsolideringen med følgende:

- Uafhængige interviews med 10 potentielle projektansvarlige. Der har været speciel fokus på nye emner og indsatsområder, hvor man gerne ville vurdere fremtidige projektansvarliges interesser.
- Organiseringen af to workshops. Med den første workshop (52 deltagere) i Rendsburg 27.11.2006 var det målsætningen at diskutere programmets struktur, prioriterer og indsatsområder med udvalgte politiske og institutionelle repræsentanter i regionen. Med den anden workshop (130 deltagere) i Aabenraa 31.1.2007 var målsætningen at møde de potentielle projektaktører og diskutere konkrete projektmuligheder, partnersøgning, gennemførelsesprocedurer og udveksling af "best practice".
- Gennemførelsen af en online-undersøgelse blandt alle projektledere i 2001-2006 programmet. Undersøgelsen havde fokus på mulighederne for at forbedre administrative procedurer samt at udvikle målrettede informationspakker og bedre opfølgning fra sekretariatets side.
- Desk-research er gennemført specielt i forbindelse med den socioøkonomiske analyse og den eksterne kontrol for sammenhængene med andre politikker og programmer.

Ex-ante evaluatorene har udarbejdet et antal fælles, interne "research notes" – eksempelvis i form af arbejdsprocedurer, mødenotater, undersøgelsesresultater, interviews osv. Der er også blevet udviklet "contribution notes", dvs. mindre tekstforslag til programdokumentet.

På denne måde har kommentarerne og anbefalingerne indgået undervejs i hele evalueringsprocessen. Dialogen og samarbejdet med sekretariatet har været meget konstruktivt.

Denne ex-ante evaluering er baseret på versionen af programforslaget fra 22. januar 2007, som er indsendt til høring i den danske regering, dog med inddragelse af senere supplementter fra sekretariatets side.

2. Vurdering af den socioøkonomiske analyse og strategiens relevans i forhold til dokumenterede behov

2.1. Indledning

Dette afsnit handler om forholdet mellem den socio-økonomiske situation i regionen på den ene side og Interreg IVA programforslagets strategi på den anden side. Evalueringen inddrager den socioøkonomiske analyse og SWOT-analysen, og den trækker desuden informationer fra supplerende workshops og interviews ind.

2.2. Den socioøkonomiske analyse og SWOT-analysen i programforslaget

Den socioøkonomiske analyse er forholdsvis kort (3 sider). Den baseres blandt andet på statistiske data og analyser stillet til rådighed af Institut for Grænseregionsforskning. De primære tendenser i regionens udvikling gennemgås under følgende overskrifter:

- Befolkningsudvikling og fornyelse
- Arbejdsbetingelser og uddannelse
- Økonomistruktur og arbejdstagerkultur
- Værdiskabelse og produktivitetsstigning
- Grænsependling

Derudover fokuserer analysen på potentialet for denne region, som er kendetegnet ved at være lokaliseret mellem to storbyområder. Når regionen ses på tværs, er der betydelig kulturelle ressourcer, gode levevilkår og attraktive miljø- og naturbetingelser m.v. Teksten viser, at regionen rummer et stort potentiale i forhold til en mere globaliseret verden. Den socioøkonomiske analyse dækker dog ikke emnemæssigt hele bredden i programmet.

SWOT-analysen er opdelt i de enkelte programindsatsområder, og den er meget udførlig og detaljeret (13 sider). Derfor kompenserer SWOT-analysen delvist for den kortfattede socioøkonomiske analyse. Størstedelen af informationerne til SWOT-analysen er indsamlet fra konsultationer med eksperter fra forskellige fagområder. De såkaldte "SWOT grupper" har arbejdet med forskellige indsatsområder.

Informationerne i SWOT-analysen er primært kvalitative. Manglen på komparative transnationale data er en af grundene til valget af denne fremgangsmåde. Analysen er meget rig på vigtige informationer om regionen, og den passer udmærket til programmets kompleksitet.

Resultaterne, som de præsenteres i SWOT-analysens diagram, må betragtes som værende pålidelige. Der er dog ingen specifikke henvisninger til skrevne kilder, hjemmesider eller navne på eksperter for dem, som eventuelt ville undersøge gyldigheden af SWOT-analysens resultater.

I forbindelse med ex-ante evalueringen har evaluatorene udarbejdet nogle få supplementer til den socioøkonomiske analyse. De ekstra data sigter yderligere mod at fremstille brugbare basisindikatorer for programmets implementering. Derfor har evaluatorene peget på, at socioøkonomiske data om muligt skal være identiske med de valgte indikatorer for programmets implementering.

SWOT-analysens metode har været en smule ”uortodoks”, men resultaterne er ganske overbevisende. Denne fremgangsmåde er at foretrække frem for statistiske analyser, der er hæmmet af manglende (sammenlignelige) data. Endnu en gunstig sideeffekt ved fremgangsmåden er, at sekretariatet under de omfattende konsultationer med eksperter sikrede en betydelig spredning af informationer omkring programmet på et tidlig stadie, og at processen har hjulpet med at skabe en interesse i regionen med henblik på senere projektansøgninger.

2.3. Programmets referencer til udviklingsbehov og potentialer samt årsagerne til regionale forskelle

SWOT-analysen viser et balanceret billede af regionen og fremviser regionens ressourcer og potentialer. SWOT-analysen og den proces, der førte til SWOT-analysen, virker til at have været gavnlig for skabelsen af en reel forståelse for udviklingsbehov og -potentialer i regionen. SWOT-analysen inkluderer også problemstillinger, udfordringer og vanskeligheder, som er væsentlige for etableringen af merværdi i transnationalt samarbejde.

En af svaghederne ved SWOT-analysen er, at den ikke direkte kan være grundlag for en udpegning af de mest påtrængende udviklingsproblemer. Den har heller ikke en udsagnskraft i forhold til, hvilke potentialer der er mest lovende. De socioøkonomiske analyser kan ikke stå alene som et instrument til at planlægge hverken allokering af den økonomiske støtte eller i forbindelse med af projektudvælgelsen.

Ex-ante evalueringen inkluderer interviews med et antal potentielle brugere til det kommende Interreg-program. Der var mange detaljerede synspunkter, som er indarbejdet i programforslaget. På et generelt niveau kan man fremhæve følgende pointer fra disse konsultationer:

- Det er vigtigt at se regionen i en større rumlig kontekst; regionen er integreret i de generelle globaliserings-tendenser, og programmet bør sigte mod at forbedre regionens rolle og position i denne udvikling.
- Demografiske forandringer har indflydelse blandt andet på uddannelses- og bosætningspolitikkerne. Der er god sammenhæng mellem de overordnede mål på den ene side og de valgte prioriteter og indsatsområder på den anden.
- Bæredygtig udvikling, herunder nye måder at organisere energiforsyning og energibesparelser på, vil blive vigtigere i de kommende år.

- Programmet burde referere direkte og specifikt til potentialerne i regionen, eksempelvis inden for transport/logistik. Et andet eksempel er bioenergi/vedvarende energi. Her er aktiviteterne dog mere udbredt i Tyskland end i Danmark. Der kan være muligheder for Interreg-samarbejder, selvom det ene land er bedre rustet end det andet.

Den workshop, der blev afholdt i november 2006, berørte ligeledes forholdet mellem de socioøkonomiske behov og programmets opbygning. Generelt var aktørerne enige om, at det program, der kører til 2013, skal være fleksibelt, kompromissøgende og i stand til at imødekomme de eventuelle nye situationer i regionen. De socioøkonomiske styrker, svagheder, muligheder og trusler kan ændre sig i løbet af de næste 7 år, og programmet skal kunne imødekomme dette.

Vurderingen er, at de emner, der her og nu optager regionens aktører, bliver udmærket reflekteret ind i programforslaget, og at programforslaget giver en afbalanceret forståelse af de nuværende udfordringer, som regionen står overfor.

2.4. Strategien og prioriteterne i forhold til den socioøkonomiske status

I ex-ante evalueringen er sammenhængen mellem mål, prioriteter og indsatsområder undersøgt nærmere for at bedømme, om de har en systematisk og logisk berettigelse i den socioøkonomiske analyse og i SWOT-analysen. Det har været vigtigt at vurdere, hvorvidt programmet med sandsynlighed kan påvirke svagheder og trusler, og hvorvidt det kan fungere som et redskab til at øge udnyttelsen af styrker og muligheder i regionen.

Undersøgelsen af den interne sammenhæng har været en totrins proces. Første gennemgang afslørede visse mangler både i programudkast og i den socioøkonomiske analyse. I den videre udvikling af programforslaget og i supplerende tilvejebringelse af data og analyse har sekretariatet og ex-ante evaluatorene stræbt efter at sikre en bedre og mere logisk sammenhæng.

Den endelige gennemgang af den reviderede udgave af programudkastet har ikke kunnet konstatere væsentlige huller. Samtlige mål, prioriteter og indsatsområder hænger på en rimelig måde sammen med observationer i den socioøkonomiske analyse og SWOT-analysen. SWOT-analysens primære resultater er da også omsat til korte indledende begrundelser for hver enkelt prioritet og indsatsområde i programforslaget .

2.5. Tidligere Interrregerfaring som er inddraget

Programmet berører ikke direkte tidligere erfaringer med Interreg IIIA. Midtvejsevalueringen¹ og en opdatering af midtvejsevalueringen² er dog tilgængelige. Kort fortalt konkluderer de især, at Interreg IIIA har været administreret på en formålstjenlig måde. Det forudses også i

¹ PLS Rambøll, 2003, Midtvejsevaluering af Interreg IIIA-programmerne for regionerne Sønderjylland-Schleswig, Fyn-K.E.R.N. og StorstrømsAmt-Ostholstein-Lübeck, Hamburg

² Sønderjyllands Amt, 2005, Opdatering af midtvejsevalueringen for Interreg IIIA-programmet for region Sønderjylland-Schleswig

midtvejsevalueringerne, at programmet sandsynligvis vil nå de estimerede resultater på en række områder. Interregprogrammerne IIIA's indhold syntes at matche regionernes behov og potentiale ret godt, og der var en positiv ansøgerinteresse og tilfredsstillende gennemførelse.

Implementeringen af det forrige program for Sønderjylland-Schleswig viser, at der er et relativt stort behov for at støtte "people-to-people" aktiviteter. Derfor er det foreslået at opgradere hjælpen til denne form for projekter, især i form af projektledelsesassistance. I programperioden 2007-2013 har evaluatorene anbefalet at bygge videre på og styrke "best-practice" for implementeringen og at sikre en bedre koordinering og større offentlig omtale af disse småskala-projekter.

Anbefalingerne fra evaluatorene er medtaget i programforslaget.

3. Evaluering af programstrategiens relevans og indre overensstemmelse

3.1. Inledning

I dette afsnit vil ex-ante evalueringen berøre den indre overensstemmelse og logik i Interreg IV A programforslaget. Formålet er at kontrollere, om den overordnede strategi og hovedmålene hænger sammen med det øvrige programindhold - og vice versa. Ligeledes vil afsnittet vurdere de risikofaktorer, som programmet står overfor. Endelig bedømmes, hvorvidt programmidlerne er tilstrækkelige til at opfylde programmålene.

Ex-ante evaluatorene konstruerede en matrix baseret på en "Logical Framework Approach" til brug for den interne undersøgelse af programsammenhængen. Denne matrix blev også anvendt som referencepunkt i dialogen mellem evaluatorene og Sekretariatet om programudviklingen. Undersøgelsen af sammenhængen er foretaget i to faser af programudviklingen: første gang i oktober 2006 ved første udkast til programmet og anden gang ved programforslaget af d. 22.1.2007.

De anbefalinger, der blev givet af evaluatorene i oktober, er således blevet vurderet og videreudviklet gennem samarbejdsprocessen frem til januar 2007. Denne del vil derfor udelukkende bedømme den seneste udgave af programmet.

Programmet består af fire horisontale mål, tre prioriteter (prioritet 4: Teknisk hjælp er ikke inkluderet i denne analyse) og 14 indsatsområder.

3.2. Programmets analyse af drivkræfterne for udviklingen

Interreg IV A programmet er baseret på en række implicite antagelser:

- Regionen egner sig godt til en sammenhængende, transnational udviklingsindsats. Der er fokus på de regionale ressourcer og deres udnyttelse i forhold til at skabe intern vækst og at forbedre leve- og arbejdsvilkårene. Dog tager programmet højde for, at der er regionale forskelle, og at regionen er del af en global verden. Udviklingen afhænger meget af drivkræfterne og konkurrencen fra de tilstødende regioner og fra de to metropoler.
- Der er udviklingsmuligheder på mange områder. Programmet tager højde for, at økonomisk vækst er mangefacetteret og ikke kun forbundet med f.eks. højteknologiske

industrier. Vækst forekommer også i andre kategorier af virksomheder. Programmet forudsiger, at vidensudvikling og -støtte er en af de vigtigste drivkræfter i regionen, og at regionens konkurrencedygtighed afhænger af en effektiv generel opdatering af spidskompetencer.

- Livskvalitet er vigtig i udviklingsprocessen. Programmet forudsiger, at kultur, bymæssig kvalitet og miljømæssig bæredygtighed har stor betydning for at gøre regionen attraktiv for såvel eksisterende som nye befolkningsgrupper.
- Stordriftsfordele. Programmet antager, at de samlede ressourcer i de tyske og danske grænseregioner vil skabe stordriftsfordele, som ikke ville kunne opnås af delområder hver for sig.
- Grænseoverskridende samarbejde ses ikke blot som sammensmeltning af ressourcer, men også som en mulighed for at tilføje ekstra værdier. Værdierne indbefatter ud over økonomiske skalafordele, innovation, kreativitet, velfærd, servicekvalitet etc.
- Synergi mellem forskellige drivkræfter. Tematisk er programmet meget bredt. En implicit antagelse er, at udviklingen skal være tværgående og inkluderende. "Best practice" fra én sektor kan overføres til andre sektorer.

De eksplicite og implicite antagelser i forhold til vigtige drivkræfter stemmer godt overens med de resultater i litteraturen om regional økonomisk udvikling³. Hovedantagelserne er ligeledes stort set i tråd med tidligere Interreg-erfaringer i regionen⁴.

Deltagerne i den første workshop blev bedt om at vurdere logikken og indholdet i programforslaget. De fremhævede med tilfredshed, at prioriteter og indsatsområder var brede og inkluderende, og de konstaterede, at programmet indebærer reelle muligheder for at påvirke økonomiske drivkræfter positivt. Generelt var der et større fokus på prioritet 1 end på prioritet 2 og 3. Den anden workshop med potentielle programpartnere antydede, at en hurtig efterspørgsel efter programmidlerne kunne finde sted inden for alle tre prioriteter.

3.3. Vurdering af den indre sammenhæng i programmet på hovedmålsniveau

Hovedmålene er vist i testen af sammenhængene nedenfor. Målene er af horisontal art. Det betyder, at der ikke er nogen direkte forbindelse mellem det enkelte specifikke mål på dette niveau og de enkelte prioriteter. Samtlige prioriteter forudsættes således at bidrage til samtlige mål.

³ For eksempel opsummeret i Moulaert, Frank og Jacques Nussbaumer, 2005, The social region. Beyond the territorial dynamics of the learning economy, European Urban and Regional Studies, 12, 1, pp 45-64

⁴ Sønderjylland Amt og Rambøll Management, 2005, Opdatering af midtvejsevalueringen for Interreg III A-programmet for Region Sønderjylland-Schleswig og PLS Rambøll Management, 2003, Midtvejsevaluering af Interreg III A-programmerne for Sønderjylland-Schleswig, Fyn-K.E.R.N. og Storstrøms amt –Ostholstein-Lübeck

Indre sammenhæng på hovedmålsniveau

Hovedmål	Intern sammenhæng og supplerings	Belæg i SWOT og den socioøkonomiske analyse	Overensstemmelse med prioritetsniveauet
At gøre programområdet til et kraftcenter gennem udnyttelse af de regionale forskelle og ressourcer	Ja	Ja	Alle prioriteter
At gøre programområdet til en aktiv medspiller i globaliseringen	Ja	Dette er et relevant område, men det får generelt mindre opmærksomhed	Alle prioriteter
At øge programområdets attraktivitet	Ja	Ja	Alle prioriteter
At styrke samarbejdet tværs over grænsen	Ja	En forudsætning for programaktiviteterne	Alle prioriteter

Skemaet viser, at hovedformålene kan fungere fornuftigt som generelle retningslinjer og visioner for programmet. Ex-ante evaluatorene vurderer, at denne horisontale karakter er berettiget.

3.4. Vurdering af den indre sammenhæng i programmet på prioritetsniveau

Undersøgelsen af sammenhængen nedenfor indbefatter en tilsvarende systematisk kontrol på prioritetsniveauet. Undersøgelsen giver en vurdering af de logiske overensstemmelser mellem de enkelte prioriteter, og hvordan prioriteterne hænger sammen med vigtige punkter i den socioøkonomiske analyse.

Indre overensstemmelse på prioritetsniveau

	Intern overensstemmelse og supplerings	Berettiget i forhold SWOT/socioøkonomisk analyse og konsultationerne med aktørerne i regionen	Overensstemmelse i forhold til indsatsområder
1. Styrkelse og konsolidering af den videnbase-rede regionale økonomi	Ja	Visse potentialer bliver defineret i SWOT, men også adskillige mangler (svagheder og trusler), som prioriteterne bør tage fat på. En fordel er, at aktørerne i regionen har en pragmatisk beredvilighed til at tage fat på at udbedre manglerne og få det bedste ud af potentialerne. Deltagerne i workshop 1 lægger særlig vægt på denne prioritet og understreger mulighederne for regionen i forhold til økonomisk dynamik og skabelse af jobs. Mange af de projektforslag, der er i støbeskeen, synes at referere til denne prioritet.	Ja, samtlige fem indsatsområder
2. Udvikling af områdets rammebetingelser	Ja	Den socioøkonomiske analyse er meget fokuseret på behovet for at styrke de menneskelige ressourcer. Der blev støttet op om dette punkt under workshops og konsultationer. Ligeledes blev der nævnt mange projektmuligheder inden for miljø og energi - og gerne disse to i kombination. Analysen viser, at regionen har mange unikke potentialer i forhold til transport og naturressourcer, der	Ja, samtlige fem indsatsområder

	Intern overensstemmelse og supplerings	Berettiget i forhold SWOT/socioøkonomisk analyse og konsultationerne med aktørerne i regionen	Overensstemmelse i forhold til indsatsområder
		er vigtige for regionens attraktivitet.	
3. Samarbejde i hverdagen og funktionel integration i det nære grænseområde	Ja	Der er uden tvivl et behov for at skabe muligheder for at fortsætte og videreudvikle eksisterende aktiviteter i den nære grænseregion. Evalueringen af den forgangne Interregperiode viser en stor efterspørgsel fra kreative projekter. En del resultater er allerede opnået i den nære grænseregion. I disse år skabes der yderligere potentiale inden for pendling over grænsen, og det er sandsynligt, at denne form for integration bringer større muligheder med sig. Deltagerne i workshopen understreger, at Interreg programmet også bør fremme "people-to-people" aktiviteter, fordi de er vigtige for grænseregionens image og attraktivitet i mange henseender, og fordi de skaber synergi i forhold til vækst- og beskæftigelsesmål.	Ja, samtlige fire indsatsområder

Der er generelt en fornuftig overensstemmelse og supplerings mellem prioriteterne. Samtlige tre berører forskellige udviklingspotentialer og motiverer forskellige kategorier af støttemodtagere i regionen. Indikationer fra analysen og rådgivningsprocedurerne understøtter valget af disse brede prioriteter.

3.5. Vurdering af den indre sammenhæng i programmet på indsatsområdeniveau

Den samme undersøgelse af sammenhængen er foretaget for de enkelte indsatsområder hver for sig, således som det ses i tabellerne nedenfor:

Indre overensstemmelse af indsatsområder under prioritet 1

	Intern overensstemmelse og supplerings	Understøttet i SWOT/socioøkonomisk analyse og i konsultationer med aktører i regionen
1.1. Vækst gennem iværksætteri	Ja	Relevant and nødvendig ifølge SWOT-analysen. Der er potentialer, men også mange barrierer for grænseoverskridende iværksætteri. Regionen har generelt brug for flere levedygtige nye virksomheder. Der er særligt behov for at styrke konceptet for grænseoverskridende iværksætteri.
1.2. Anvendelse og udvikling af nye teknologier	Ja	SWOT-analysen berører behovet for et højere teknologisk niveau, men der er også potentiale i specifikke industrier. Små og mellemstore virksomheder mangler IT-kompetencer. Innovationskapaciteten i regionen skal styrkes.
1.3. Udvikling gennem forskning og uddannelse	Ja	SWOT-analysen indikerer, at der er mange ønsker og muligheder, men der er også adskillige barrierer og besværligheder, som skal tages fat om via programmet, f.eks. de knapt så anerkendte og

	Intern overensstemmelse og supplerings	Understøttet i SWOT/socioøkonomisk analyse og i konsultationer med aktører i regionen
		relativt små universiteter samt en struktur i industrien, der er kendetegnet ved meget lidt forskning.
1.4. Styrkelse og konsolidering af den videnbaserede regionale økonomi	Ja	SWOT-analysen beskriver detaljeret regionens turisme- og kulturpotentialer, også de potentialer, der hidtil var været uudnyttede. Dette inkluderer ligeledes innovative serviceformer på området. Interviews foreslår, at der bør iværksættes store og videnbaserede turistprojekter, og at IT og miljømæssig bæredygtighed bør integreres som nøgleområder.
1.5. Udvikling på sundhedsområdet	Ja	SWOT-analysen berører de mange og umiddelbart tilgængelige potentialer inden for sundhedsområdet, men også besværlighederne ved samarbejder. Fælles arbejdsmarkeder inden for sundhedssektoren kan være med til at forbedre kvalitet, gensidig vidensudveksling, effektivitet og innovation.

Indre sammenhæng på indsatsområdeniveau under prioritet 2

	Intern overensstemmelse og supplerings	Understøttet i SWOT/socioøkonomisk analyse og i høringer med aktører i regionen
2.1 Udvikling af de menneskelige ressourcer	Ja	Relevant og meget nødvendigt ifølge SWOT og den socioøkonomiske analyse. Dette er et kerneområde, hvor der er solid tidligere programmerfaring. Måske ikke umiddelbart den sociale integration, som ikke bliver direkte berørt hverken i SWOT-analysen eller i interviews og på workshoppen.
2.2 Bæredygtig natur- og miljøudvikling	Ja	Der refereres til en betydelig tidligere aktivitet inden for dette område og til potentialet ved at øge samarbejdet. De fælles grænseoverskridende naturressourcer er et stærkt argument. Der er især øget behov for fokus på det fælles havmiljø.
2.3 Bæredygtig energiodvikling	Ja	SWOT-analysen nævner en lang række underudnyttede vedvarende energityper i regionen. Der er ligeledes en reference til de generelle behov og til miljøpolitikken i regionen. Workshoppen og interviews antyder en øget vægt på dette område set i forhold til de generelle mål om bæredygtighed. Det blev ligeledes foreslået, at landbrug i højere grad inddrages, og at projekter inden for dette indsatsområde sammenkobler ressourcer og idéer.
2.4 Trafik- og logistikudvikling	Ja	Regionens placering og tidligere erfaring med transportinitiativer står stærkt og kan videreudvikles. Tog- og lufttransport er yderligere vigtige områder.
2.5 Bæredygtig boligudvikling og styrkelse af den regionale identitet	Ja	Relevant og nødvendigt ifølge SWOT-analysen. Dette er et nyt indsatsområde, hvorfor der ikke er væsentlig erfaring fra tidligere perioder. Dette kan nødvendiggøre en omhyggelig overvågning af projekter for at vurdere, om de bidrager til prioriteternes og programmets hovedmål. Der er projekter i støbeskeen i forhold til kulturarv, men den potentielle efterspørgsel i forhold til fysisk planlægning og bosætningsområdet er usikker.

Indre sammenhæng på indsatsområdeniveau under prioritet 3

	Intern overensstemmelse og supplerings	Understøttet i SWOT/socioøkonomisk analyse og i høringer med aktører i regionen
3.1 Kultur, sprog og gensidig forståelse	Ja	Der er udbredt tradition for og udtalt behov for sådanne aktiviteter i den nære grænseregion. Globaliseringen giver dog nye udfordringer for indsatsområdet. Det er dog vigtigt at slå fast, at de regionale identiteter, der er under udvikling, ikke står i modstrid med at søge at opnå fordele ved globalisering.
3.2 Arbejdsmarked, grænsependling og samarbejde på uddannelsesområdet	Ja	Forskelle på arbejdsmarkedene og ansættelsesvilkår i hhv. Tyskland og Danmark gør dette indsatsområde meget relevant. Samarbejde på skoleområdet er mindre understøttet af analyserne.
3.3 Offentlig trafik og mobilitet	Ja	SWOT-analysen nævner forskellige muligheder for at forbedre offentlig transport for at understøtte integration på det nære arbejdsmarked etc.
3.4 Samarbejde på administrations- og myndighedsområdet	Ja	Relevant og nødvendigt ifølge SWOT-analysen. Ifølge deltagerne på workshoppen og interviewrespondenterne mangler der dog en konkretisering af potentialet. Den danske strukturreform kan midlertidigt forsinke processen.

Som illustreret giver programmet en velorganiseret og logisk overensstemmende række af indsatsområder. Omfanget er meget bredt og omfattende.

3.6. Den finansielle afvejning, potentiel efterspørgsel efter programmidlerne samt medfinansiering

Budgettet er opdelt på prioriteter. Allokeringen på prioriteterne er sket med inddragelse af tidligere erfaringer fra Interreg IIIA. Erfaringen viser en væsentlig interesse i programmet. Det er sandsynligt, at midlerne kan anvendes til de tre typer af prioriteter inden for programets løbetid⁵.

Budgetallokeringerne reflekterer ligeledes de potentielle effekter, således at vægten i den økonomiske prioritering ligger på områder, hvor der i særlig grad kan forventes solide virkninger på vækst, beskæftigelse og integration.

⁵ Årsrapporter 2003, 2004, 2005

Sønderjylland Amt and Rambøll Management, 2005, Opdatering af midtvejsevalueringen for Interreg III A-programmet for Region Sønderjylland-Schleswig and PLS Rambøll Management, 2003, Midtvejsevaluering af Interreg III A-programmerne for Sønderjylland-Schleswig, Fyn-K.E.R.N. og Storstrøms amt –Ostholstein-Lübeck

Vurdering af budgetallokeringerne

	Procentdel	Kommentarer til programefterspørgsel og medfinansiering	Kommentarer til effekter vis-à-vis hovedmålene
1. Styrkelse og konsolidering af den videnbase-rede regionale økonomi	50%	Der er allerede manifesteret en væsentlig interesse, særligt inden for forskning og udvikling. Det er meget sandsynligt, at projekter kan bidrage til en langsigtet økonomisk udvikling og jobskabelse i regionen.	Fokus på Lissabon processen berettiger en større andel af midler inden for denne prioritet. Afsmittende virkninger kan forventes for velfærden i øvrigt i regionen.
2. Udvikling af områdets rammebetingelser	25%	Efterspørgslen efter miljømæssige midler var mindre optimal i den forrige periode, men der er tegn på fornyet interesse. HR-indsatsområdet vil sandsynligvis tiltrække væsentlig opmærksomhed, og det har muligvis potentiale mht. medfinansiering.	Miljøet kommer i fokus, men Interreg er ikke et miljøprogram. Det vil muligvis vise sig over programperioden, at midlerne til denne prioritet er for begrænsede i forhold til efterspørgslen.
3. Samarbejde i hverdagen og funktionel integration i det nære grænseområde	25%	Budgetandelen er øget i forhold til Interreg IIIA for at imødekomme et stærkt ønske om flere "people-to-people" aktiviteter.	Antagelsen er, at græsrodsprocesser kan styrkes yderligere, og at programmet via denne prioritet opnår at få et folkeligt islæt.

Målene for udviklingen er meget ambitiøse. Det er ikke sandsynligt, at støtten gennem programmet kan sikre en opfyldelse af de samlede generelle mål. Programmet skal først og fremmest ses som en løftestang til efterfølgende at rejse offentlige og private midler til mere specifikke investeringer. Det er yderst vanskeligt, hvis ikke umuligt, at vurdere sådanne potentielle sekundære investeringer og afledte effekter i denne fase.

3.7. Riskofaktorer og risikoafværgning i programmet

Ovenstående analyse illustrerer klart, at Interreg IV A for Syddanmark – Schleswig – K.E.R.N. er meget omfattende og kan imødekomme mange aspekter i den regionale udvikling og det grænseoverskridende samarbejde. Det er blevet understreget af aktørerne i det forrige Interreg program og personer og organisationer, der er blevet konsulteret i denne ex-ante evaluering, at stor fleksibilitet er nødvendig for programmet. Argumentet for dette er, at både verden og regionen ændrer sig hurtigt i disse år. Hvis programmet er for målrettet, er der risiko for, at relevante og vigtige nye projektemner ikke vil kunne imødekommes. Ud fra en sådan risikovurdering må programmets bredde således vurderes at være formålstjenlig.

Der er mange potentielle risikofaktorer, og de kan i princippet lede til behov for refokusering af programmet eller ændringer i budgettet inden for de enkelte prioriteter i løbet af programgennemførelsen. Følgende risikofaktorer kan nævnes som eksempler:

- Implementeringen af den danske strukturreform kan midlertidigt begrænse engagementet i (visse kategorier) af projekter.

- Potentiel fornyelse af EU- og nationale retningslinjer inden for strategiske områder som f.eks. energi og miljø kan betyde, at programmets incitamenter bliver enten mindre eller mere attraktive i sammenligning med andre programmer og politikker.
- Mindre vækstrater kan hæmme adgang til medfinansiering og forsinke den videre implementering af projekter.
- Ændringer i beskæftigelsen kan forskyde forudsætningerne for samarbejdet inden for arbejdsmarkedene, pendling og HR.

Programmet tager højde for, at der over en syvårsperiode kan finde politiske ændringer og omstruktureringer sted. Sammensætningen af programmet og budgetteringen på prioritetsniveauet kan sandsynligvis modstå potentielle negative følger på programgennemførelsen. I hver enkelt prioritet er der en balance, sådan at mindre efterspørgsel inden for nogle indsatsområder med sandsynlighed kan modvirkes af større efterspørgsel inden for andre indsatsområder.

Programforslaget indeholder endnu ikke oplysninger om, hvordan der i forbindelse med implementeringen vil blive anvendt markedsføringsredskaber til at finjustere programmet og til at skabe opmærksomhed på prioriteter og indsatsområder, hvor efterspørgslen måske ikke er optimal.

Der er ikke yderligere behov for risikoforebyggelse.

4. Vurdering af overensstemmelsen mellem programstrategien og regionale, nationale politikker samt EU's strategiske retningslinjer

4.1. Indledning

Dette afsnit evaluerer sammenhængen mellem Interreg IV A programforslaget for programregionen Syddanmark-Schleswig-K.E.R.N. på den ene side og regionale, nationale samt EU's politikker og retningslinjer, som de er beskrevet i Community Strategic Guidelines⁶, på den anden side. Retningslinjerne beskriver de kravene om sammenhænge med EU's samhøringspolitik og i forhold til at styrke Lissabon strategien. Der er her øget vægt på større vækst og bedre jobs. Retningslinjerne danner baggrund for landenes udarbejdelse af "National Strategic Reference Frameworks" og herefter for de Operationelle Programmer.

Evaluatorene har udarbejdet en analysematrix for systematisk at vurdere sammenhængen mellem politikområder på alle nævnte niveauer. Ex-ante evaluatorene har gennemgået og kommenteret hver enkelt af de politiske dokumenter og gennem processen anbefalet visse mindre justeringer af udkastene til programteksten. Disse justeringer er bygget ind i det foreliggende programforslag.

4.2. Overensstemmelse med Lissabon og Göteborgprocesserne

Programforslaget refererer direkte til EU's politikker og til Lissabon- og Göteborgprocesserne. I særlig grad inddrager programforslaget de strategiske guidelines' krav om, at grænseoverskridende samarbejder bør sigte mod at skabe en bedre funktionalitet i grænseområder og kompensere for fragmentering af infrastruktur, institutioner, arbejdsmarkeder etc.

Nedenstående matrix opsummerer konklusionerne fra undersøgelsen af programsammenhængen med hovedpunkter i de reviderede Lissabonprocesser.

⁶ Council decision of October 6, 2006 on Community Strategic guidelines on cohesion. 2006/702/EC http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_210/l_21020060731en00250078.pdf

Kerneområder i den reviderede Lissabon process, en overensstemmelsestest i programforslaget

Program/politik /initiativ	Overensstemmelse med prioritet 1: Styrkelse og konsolidering af den videnbaserede regionale økonomi	Overensstemmelse med prioritet 2: Udvikling af områdets rammebetingelser	Overensstemmelse med prioritet 3: Samarbejde i hverdagen og funktionel integration i det nære grænseområde
Investering i viden og innovation			
Flere og bedre jobs			
Frigørelse af erhvervslivets, navnlig de små og mellemstore virksomheders, potentialer			
Svar på udfordringerne i forbindelse med globalisering og en aldrende befolkning			

Forklaring

	Grøn – sammenhængende og additional, samt med potentielle synergieffekter. Der er mange muligheder for at sammenkoble ressourcer og styrke initiativernes effekter samt at lægge nye dimensioner til indsatsområderne og aktiviteterne.
	Gul – stadig additional, men med lavere grad af sammenhæng og synergi, hvilket dog ikke bliver anset som et problem. Interreg kan indeholde indsatsområder og aktiviteter, som ikke kan rummes i andre politikker.
	Rød – potentielle modsigelser/konflikter. Hvor politikker kan modarbejde hinandens effekter

Det kan konkluderes, at Interreg programmet på dette abstrakte niveau kan vurderes at tilpasse sig vigtige principper og retningslinjer i Lissabon-processen. Det er åbenlyst, at ikke alle prioriteter kan bidrage ligeligt til alle samhørighedsmål. Denne test illustrerer, at programmet indeholder væsentlige elementer i forhold til europæiske udviklingsprincipper. Og at programmet ikke indeholder elementer, der direkte modarbejder EU's politik.

”The Strategic Guidelines” for samhørighed indeholder en fortegnelse over mere operationelle områder. Tabellen nedenfor viser, at Interreg programforslaget tager højde for de fleste af disse interventionsområder i udvælgelsen af temaer for indsatsområderne:

Hovedoverskrift	Interventionsområde	Sammenhæng med Interreg's indsatsområder
Gøre Europa og regionerne til et mere attraktivt sted at investere og arbejde	Udvide og forbedre transportinfrastrukturen	2.4. Trafik- og logistikudvikling 3.3 Offentlig trafik og mobilitet
	Styrke synergien mellem miljøbeskyttelse og vækst	2.2. Bæredygtig natur- og miljøudvikling 2.3. Bæredygtig energiudvikling
	Reducere Europas intensive brug af traditionelle energikilder	2.3. Bæredygtig energiudvikling 2.5 Ændring af boligformerne
Forbedre viden og innovation med henblik på vækst	Øge og målrette investeringer i forskning og teknologiudvikling	1.3. Udvikling gennem forskning og uddannelse 1.2. Anvendelse og udvikling af nye teknologier
	Lette innovation og fremme iværksætteri	1.1. Vækst gennem etablering
	Fremme informationssamfundet for alle	1.1. Anvendelse og udvikling af nye teknologier 3.1. Kultur, sprog og gensidig forståelse
	Forbedre adgang til finansiering	Ingen referencer
Flere og bedre jobs	Tiltrække og fastholde flere mennesker i beskæftigelse og modernisere de sociale sikringssystemer	2.1. Udvikling af menneskelige ressourcer
	Forbedre arbejdskraftens og virksomhedernes omstillingsparathed samt arbejdsmarkedets fleksibilitet	2.1. Udvikling af menneskelige ressourcer 3.2. Arbejdsmarked og grænsependling
	Øge investeringer i menneskelige ressourcer gennem bedre uddannelse og kompetencer	1.3. Udvikling gennem forskning og uddannelse 2.1. Udvikling af menneskelige ressourcer
	Administrativ kapacitet	1.5. Udvikling på sundhedsområdet 3.4. Samarbejde på administrations- og myndighedsområdet
	Støtte til at opretholde en sund arbejdsstyrke	3.4. Samarbejde på administrations- og myndighedsområdet

Det kan konkluderes, at programforslaget for Interreg IVA Syddanmark-Schleswig-K.E.R.N. tager fat på hovedparten af de vigtige politiske områder og tilpasser dem til de særlige forhold og omstændigheder, der gør sig gældende i regionen.

Den danske nationale strategiske referenceramme⁷ lægger sig tæt op ad "Community Strategic Guidelines". Strategien lægger særlig vægt på viden, innovation og iværksætteri samt på udviklingen af menneskelige ressourcer. Den tyske nationale strategiske referenceramme har særligt fokus på hardcore økonomisk udvikling og jobskabelse.

4.3. Overensstemmelse med andre nationale politikker

Interreg programmet er også blevet undersøgt for sammenhæng med andre nationale politikker. Som det kan konstateres nedenfor i tabellen, er der en god sammenhæng, hvilket betyder, at Interreg sandsynligvis kan interagere på en formålstjening måde med andre politiske initiativer i både Tyskland og Danmark, og at der kan være områder for ekstra synergi.

⁷ Erhvervs- og byggestyrelsen, Regional konkurrenceevne og beskæftigelse i Danmark 2007-2013, November 23., 2006, http://www.ebst.dk/file/5468/Strategisk_referenceramme.pdf

Væsentlige nationale politikker, en sammenhængstest

Land	Program/politik /initiativ	Sammenhæng med prioritet 1: Stärkung und Konsolidierung der regionalen wissensbasierten Wirtschaft	Sammenhæng med prioritet 2: Entwicklung der Rahmenbedingungen des Gebiets	Sammenhæng med prioritet 3: Alltägliche Kooperation und funktionale Integration in der nahen Grenzregion
Deutschland	Det nationale reformprogram (Lisbon opfølgning)			
	Koalitionsvertrag Bundesregierung (2005)			
Dänemark	Det nationale reformprogram (Lisbon opfølgning) ⁸ 2005			
	Forskning- og udviklingspolitikken ⁹			
	Velfærdsreformen ¹⁰ 2006			
	Globaliseringsstrategien ¹¹			

4.4. Overensstemmelse med regionale politikker

Interreg agerer i et landskab med adskillige andre politiske aktører. Det er vigtigt, at Interreg tilbyder muligheder, der er tilstrækkeligt koordinerede og tilpassede. Dette betyder ikke, at politikkerne er identiske. En gunstig synergi kan opnås, hvis programmer og politikker komplementerer hinanden med hensyn til støttemodtagere og temaer.

Nedenstående tabel viser, at ikke er nogen oplagte politiske konflikter. Interreg programmet kan understøtte andre regionale programmer og vice versa.

Regionale politikker - en sammenhængstest

8

http://www.bm.dk/graphics/Dokumenter/Udgivelser/Danske%20udgivelser/2005/Danmarks_nationale_reformprogram/DNR_oktober_2005.pdf

⁹ <http://forsk.dk/portal/page/pr04/FIST/FORSIDE/INNOVATIONSPOLITIK>

¹⁰ <http://www.stm.dk/publikationer/velfaerdsreform/index.htm>

¹¹ <http://www.globalisering.dk/multimedia/Pixi.pdf>

Region	Program/politik /initiativ		Sammenhæng med prioritet 1: Stärkung und Konsolidierung der regionalen wissensbasierten Wirtschaft	Sammenhæng med prioritet 2: Entwicklung der Rahmenbedingungen des Gebiets	Sammenhæng med prioritet 3: Alltägliche Kooperation und funktionale Integration in der nahen Grenzregion
Schleswig	Nordfriesland Entwicklungskonzept 2004	Komplementaritet og additionalitet			
		Synergi og ekstra værdi			
	Regionalplan für den Planungsraum V 2002	Komplementaritet og additionalitet			
		Synergi og ekstra værdi			
Technologi-Region K.E.R.N.	Stadtentwicklungsprogramm Kiel – STEP 2006	Komplementaritet og additionalitet			
		Synergi og ekstra værdi			
	Regionalplan für den Planungsraum III 2001	Komplementaritet og additionalitet			
		Synergi og ekstra værdi			
	Neumünster Integriertes Stadtentwicklungskonzept 2006	Komplementaritet og additionalitet			
		Synergi og ekstra værdi			
Region Syddanmark	Strategi for det midlertidige vækstforum(udkast oktober 2006)	Komplementaritet og additionalitet			
		Synergi og ekstra værdi			
	Forum for Vækst og udvikling Sønderjylland	Komplementaritet og additionalitet			
		Synergi og ekstra værdi			
	Regionplan Sønderjylland 2005-2016	Komplementaritet og additionalitet			
		Synergi og ekstra værdi			
	Regionplan Ribe Amt	Komplementaritet og additionalitet			
		Synergi og ekstra værdi			
	Regionplan Fyns Amt 2005	Komplementaritet og additionalitet			
		Synergi og ekstra værdi			
	Regionplan Vejle Amt 2005	Komplementaritet og additionalitet			
		Synergi og ekstra værdi			
	Det regionale Beskæftigelsesråd	Komplementaritet og additionalitet			
		Synergi og ekstra værdi			
Mål 2 Danmark	Komplementaritet og additionalitet				
	Synergi og ekstra værdi				
Socialfonden Danmark	Komplementaritet og additionalitet				
	Synergi og ekstra værdi				
Grænseoverskridende	Forretningsplan for Region Sønderjylland-Schleswig. 2005	Komplementaritet og additionalitet			
		Synergi og ekstra værdi			
	EURES Danmark	Komplementaritet og additionalitet			

Region	Program/politik /initiativ		Sammenhæng med prioritet 1: Stärkung und Konsolidierung der regionalen wissensbasierten Wirtschaft	Sammenhæng med prioritet 2: Entwicklung der Rahmenbedingungen des Gebiets	Sammenhæng med prioritet 3: Alltägliche Kooperation und funktionale Integration in der nahen Grenzregion
		Synergi og ekstra værdi			

Programforslaget for Interreg IVA nævner også en række af disse regionale programmer, som kan være til gensidig nytte. Programforslaget ser tillige muligheder i de nye regionaliserede EU-politikker inden for landbrug og fiskeri.

4.5. SEA – Strategisk miljøvurdering

Den strategiske miljøvurdering er på tidspunktet for ex-anteevalueringen endnu ikke udarbejdet, og programforslaget nævner blot, at miljøsidens vil blive behandlet i en senere udgave.

Ex-ante evaluatorene har diskuteret indholdet i den strategiske miljøvurdering med sekretariatet og anbefalet en procedure for analyse, konsultationer og eventuel programtilpasning.

4.6. Ligestillingsspørgsmål

EU Kommissionens strategiske retningslinier understreger det horisontale mål om at skabe større og vedvarende vækst samtidig med, at der tages højde for ligestilling. Det ses som en forudsætning for at kunne imødekomme udfordringerne på arbejdsmarkedet. Ligeledes anses det at mainstreame i forhold til køn og etnicitet som et bidrag til beskæftigelse og vækst.

Kvindens arbejdsmarkedsdeltagelse er forskellig i Danmark og Tyskland,. Begge lande står over for problemer med at integrere indvandrere effektivt på arbejdsmarkedet. Således er der vigtige udfordringer inden for disse områder og et behov for at mainstreame.

Problemstillinger med ligestilling mellem kønnene og etnicitet bliver ikke særligt berørt i den socioøkonomiske analyse og SWOT-analysen. Programforslaget beskriver heller ikke nogen egentlige aktiviteter hverken på prioritets- eller indsatsområdeniveau. Der er dog opmærksomhed omkring, at implementeringsprocedurerne tager højde for projekternes potentielle indvirkning på ligestilling, og at udvælgelsen af projekter sikrer en balance på dette område.

En del af indsatsområderne i det foreslåede program kan siges at have en overvejende ”maskulin” appel, f.eks. teknologi- og forskningsrelaterede indsatsområder, iværksætter, logistik og transport, energiforsyning og pendling over grænsen. Dog er der andre indsatsområder med aktiviteter, hvor der er tradition for en stor kvindebeskæftigelse, f.eks. sundhedssektoren, turisme, kultur og uddannelsessamarbejde. Afhængigt af projekternes art kan programmet muligvis iværksætte aktiviteter, der bidrager direkte til bedre ligestilling, f.eks. med iværksætterkurser og netværk for kvindelige iværksættere.

På samme måde er de foreslåede indsatsområder i programmet ikke rettet specielt mod at skabe muligheder for etniske minoriteter, og det er ikke sandsynligt, at indsatsområderne vil være særligt fokuserede på dette aspekt. Dog kan der som ved kønsligestilling opstå muligheder i forhold til specifikke projekter. Programmet skal faktisk tage fat på kulturelle forskelle mellem en etnisk dansk befolkning og en etnisk tysk befolkning. Det er indtrykket, at større krav til en bredere etnicitet vil skabe overbelastning for programmet og projekterne.

Det tages for givet, at projekterne lever op til nationale regler og lovgivning på områderne for ligestilling og etnicitet.

5. Vurdering af de forventede resultater og effekter

5.1. Indledning

I det operationelle program skal der fastsættes et begrænset antal indikatorer og kvantificerede mål for de forventede resultater og effekter af programmet under hensyntagen til målhierarkiets opbygning samt hidtidige erfaringer og sammenligningsstørrelser. Evaluatorene har løbende fremsat forslag og anvisninger vedrørende udviklingen af indikatorsystemet. I de følgende afsnit vil det indikatorsystem, der er beskrevet i det operationelle program, blive analyseret og vurderet.

5.2. Krav til indikatorsystemet

Europakommissionen lægger i forhold til den foregående programperiode vægt på en øget brugerorientering og højere kvalitet. Man ønsker et indikatorsystem, der ikke er for kompliceret. I den forbindelse skal især resultatindikatorerne måles og kvantificeres bedre, således at der tages hensyn til programmernes strategiske sigte. Resultatindikatorer omfatter ifølge Kommissionens definition et programs direkte og umiddelbare virkninger for de direkte begunstigede (sml. Europakommissionen, Vejledende retningslinjer vedrørende vurderingsprocedurer. Indikatorer for monitorering og evaluering, Arbejdsdokument 2, august 2006, s. 8).

På baggrund af fælles diskussioner med Interreg-Sekretariatet mener evaluatorene, at indikatorsystemet bør opfylde en række yderligere funktioner, som er angivet på listen nedenfor. Baggrunden var bl.a. en analyse af anvendelsen af indikatorerne til styring af programmet i perioden 2001-2006. Analysen viste sig, at programstyringen overvejende var baseret på input-indikatorer og dermed knyttet til det til rådighed værende budget. Evaluatorene foreslog, at der ved udvikling af indikatorerne i højere grad end hidtil skulle tages hensyn til deres brugbarhed til styringsformål. Derudover formulerede Interreg-Sekretariatet det mål, at de fremtidige indikatorer især skulle anvendes til at måle også den grænseoverskridende ”merværdi”.

Det fremtidige indikatorsystem bør på baggrund af ovenstående have følgende funktioner og egenskaber:

- Programstyring
- Vurdering af programmets succes med hensyn til public relations
- Måling af den merværdi, som programmet har skabt på tværs af grænsen
- Sammenligning af projekterne på tværs af prioriteter og handlingsområder
- Sammenlignelige data på begge sider af grænsen
- Høj praktisk gennemførlighed og et passende cost-benefit-forhold mellem dataindsamling og værdi for Interreg-Sekretariatet og projektbærerne

5.3. Vurdering af indikatorsystemet og målsætningerne

Indikatorsystemet i programforslaget er overskueligt fremstillet i det operationelle program og består af følgende indikatortyper, som er knyttet til forskellige niveauer i målhierarkiet:

- Input-indikatorer
- Netværksindikatorer
- Output-indikatorer
- Resultatindikatorer
- Virkningsindikatorer

Følgende tabel er et uddrag af det operationelle program. Det giver et overblik over indikatorerne samt deres tilknytning til niveauer i programmets struktur.

	Projektniveau	Indsatsområdeniveau	Prioritetsniveau	Programniveau
Indikatortype	Netværksaktiviteter og –dimensioner (output) Finansindikatorer (input)	Aktiviteter (output)	Resultater (result) Finansindikatorer (input)	Effekter (impact) Finansindikatorer (input)
Eksempel på indikatorer	<ul style="list-style-type: none"> • Antal partnere fra myndigheder, virksomheder, uddannelsesvæsen, regionalpolitik etc. • Antal møder og workshops • Antal aktivitetsdeltagere • Antal netværker, som har udviklet formelle aftaler til fasen efter projektets afslutning 	<ul style="list-style-type: none"> • Antal projekter under hvert indsatsområde 	<ul style="list-style-type: none"> • Antal nyoprettede arbejdspladser • Antal bevarede arbejdspladser • Antal nye studier og analyser • Antal nye grænseoverskridende strategier • Antal nye fælles produkter og tjenesteydelser • Antal nye fælles informations- og marketingtiltag • Antal støttede foretagender inden for området grænseoverskridende tilbud • Antal nye tilbud inden for området interkulturelle møder 	<ul style="list-style-type: none"> • Kundskabsniveau mht. naboregionen på den anden side af grænsen i programområdet • Opmærksomhed på regionens attraktivitet hos forskellige grupper • Grad af udnyttelse af naboregionens tilbud • Centrale socioøkonomiske rammedata og kontekstindikatorer registreres og monitoreres regelmæssigt i hele programmets løbetid

Derudover er indikatortypens primære funktion angivet i det operationelle program. Indikatorerne indgår for eksempel i Interreg-Sekretariatets og overvågningsudvalgets programstyring eller anvendes i forbindelse med public relations arbejdet. Desuden nævnes informationskilden og målehyppigheden. Indikatorsystemets terminologi og hierarkisystematik følger i alt væsentligt Kommissionens definition og typologi (sml. Europakommissionen, august 2006, s. 8).

Indikatorsystemet er i det store hele pragmatisk indrettet og egnet til programstyring samt registrering og fremstilling af de konkrete programresultater. Det er karakteriseret ved en ensartet systematik i alle tre prioriteter og indsatsområder, således at der er en høj grad af værdis-

sammenlignelighed inden for programmet. Ud fra et programstyringssynspunkt er denne sammenlignelighed positiv.

Netværksindikatorerne registrerer antallet af organisationer i et projekt og deres tilknytning til den offentlige, halvoffentlige, regionalpolitiske eller private sektor. Endvidere måles antallet af møder og deltagere. En yderligere netværksindikator giver mulighed for at udtale sig om antallet af projekter, hvis bæredygtighed er sikret med en aftale om fortsat samarbejde. Alt i alt synes indikatorerne at være egnet til at få et indblik i størrelsen, hyppigheden og sektorsammensætningen af projektnetværkernes personlige møder i forbindelse med projekterne. Dermed forfølger det operationelle program nogle tiltag til måling af den sociale kapital, således som den aktuelt diskuteres i INTERACT-publikationer (sml. Interact, Study on Indicators for Monitoring Transnational and Interregional Cooperation Programmes, 2006, s. 54 ff). Det er således principielt en fordel, at det fremtidige program lægger vægt på udvikling af bæredygtige tværsektorielle netværker i programregionen. Dette afspejles også i programmets kvantitative målsætninger, hvorefter 15% af projektpartnerne kommer fra den private sektor, og 50% af projekterne skal indgå formelle samarbejdsaftaler for efter projektafslutningen.

På indsatsområdeniveau anvendes det aktuelle antal projekter som programmets output-indikator. De kvantificerede målstørrelser pr. indsatsområde og prioritet svarer på den ene side til det planlagte budget pr. prioritet. På den anden side tages der hensyn til, at der er forudsat en gennemsnitlig støtte pr. projekt, som ligger på ca. 600.000 EUR for Prioritet 1's vedkommende og på 450.000 og 300.000 EUR for henholdsvis Prioritet 2 og 3. Interreg Sekretariatet Interreg Sekretariatet begrundet denne forskel med, at projekter under Prioritet 1 projekter vil være af mere omfattende og af strategisk karakter, mens projekter under Prioritet 3 vil være mindre omfattende.. Den principielle argumentation forekommer forståelig, især med hensyn til Prioritet 3, fordi der her eksplicit tages fat på projektorganisationer og aktiviteter i området omkring grænsen. Det anbefales, at disse forudsætninger verificeres og eventuelt korrigeres i løbet af programmets gennemførelse. Samlet set synes indikatorsættet især at være egnet til programstyring, fordi der er en transparent sammenhæng over til målsætningerne. Endvidere er der en gennemsigtlighed forhold til prioritets- og indsatsområderne opgørelsen af bevillinger og antal planlagte projekter. Disse størrelser skal dog løbende efterprøves i løbet af programmets gennemførelse.

Resultatindikatorerne registrerer de umiddelbare resultater af projekter med angivelser af grænseoverskridende strategier, nye tilbud inden for interkulturelle møder, nye studier og analyser, produkter og tjenesteydelser, som er udviklet i fællesskab, fælles informations- og marketingtiltag samt støtte til firmaer, som driver grænseoverskridende handel. Derudover registreres, hvorvidt projekterne bidrager til sikring og oprettelse af arbejdspladser. Hertil kommer oplysninger om de umiddelbare brugere og dermed de personer, som har direkte fordel af nye produkter og tjenesteydelser. Indikatoren "nye fælles produkter og tjenesteydelser" skal specificeres yderligere før programstart. Som eksempel er nævnt nye rådgivnings- eller kvalificeringstilbud. Dette område bør efter evaluatorernes opfattelse defineres straks for hvert indsatsområde med henblik på indholdsmæssig præcisering af indikatoren og de planlagte resultater for ansøgere og de personer, der er involveret i programstyringen. Samlet set omfatter programmets resultatindikatorer de konkrete resultater af interventionerne såvel som de direkte begunstige. Kommissionens definition skelner her mellem output og resultatindikatorer for at måle dels direkte resultater, dels umiddelbare virkninger på direkte begunstige. Til trods for, at programmet afviger fra Europakommissionens definition, kan resultatindi-

katorerne i det operationelle program betragtes som formålstjenlige til registrering af projektresultater og -begunstigede og bidrage til styring på programniveau.

De forventede resultater vægtes indholdsmæssigt afhængig af deres, hvor meget de betyder i målene. Tyngdepunktet for de planlagte kvantificerede resultater er således udvikling af grænseoverskridende strategier, interkulturelle møder samt, på næsten samme niveau, på studier og analyser. Derefter er der et stykke ned til fælles produkter og tjenesteydelser, informations- og marketingtiltag samt støtte til aktører, som beskæftiger sig med grænseoverskridende handel. Alt i alt er vægtningen af de planlagte resultater begrundet med fokus på etablering af et grundlag for grænseoverskridende netværker og samarbejder. Yderligere samarbejdsområder, som eksempelvis fælles produktudvikling, tages ligeledes i betragtning. For brugere og direkte begunstigede angives ingen kvantificeringer. Efter evaluatorenes opfattelse synes det ikke nødvendigt, da en fastlæggelse af realistiske kvantificeringer næppe er mulig, og da en måling som følge deraf ikke ville være til megen nytte.

På nuværende tidspunkt er ingen *effektindikatorer* angivet i det operationelle program. Evaluatorene har i løbet af evalueringsprocessen præsenteret forslag til indikatorer for de enkelte handlingsområder fra den offentlige statistik. Den fælles diskussion med programudviklingens aktører har ført til den vurdering, at indikatorer fra den offentlige statistik ikke tillader pålidelige udsagn om programmets virkning, fordi Interreg-interventionernes andel i de virkninger, der måles i den offentlige statistik ikke kan identificeres. Nyten af sådanne indikatorer for programstyringen og målingen af interventionernes effekter ville være ringe. Socioøkonomiske og miljømæssige rammebetingelser i programregionen skal snarere kortlægges på grundlag af den offentlige statistik, og konsekvenser for programmets strategiske orientering bør identificeres i løbet af hele programmets løbetid. Efter evaluatorenes opfattelse bør denne argumentation støttes. Det anbefales at finde frem til et sæt relevante socioøkonomiske og miljømæssige indikatorer for den regelmæssige monitorering, eksempelvis i årlige gennemførelsesrapporter.

Derudover skal der ifølge programmet gennemføres panelundersøgelser blandt borgere undervejs i hele programmets løbetid. Undersøgelserne skaber mulighed for at opsamle viden om borgernes kendskabsniveau til naboregionen på den anden side af grænsen, regionens attraktivitet samt udnyttelsesgraden af naboregionens tilbud. Den planlagte gennemgående og gentagne panelundersøgelse blandt borgerne i regionen følger grundlæggende kommissionens anbefalinger for måling af programvirkninger (sml. Europakommissionen, vejledende retningslinjer for vurderingsprocedurer: Indikatorer for monitorering og evaluering, Arbejdsdokument 2, august 2006, s. 13). Evaluatorene anser disse undersøgelser for nyttige, da de kan anvendes som bidrag til effektindikatorer, og de kan hjælpe med til at identificere handlingsbehov i regionen. Endvidere har de høj informationsværdi for hele regionen og dennes aktører. Evaluatorene har stillet et sæt indikatorer til måling af befolkningens grænseoverskridende regionale identitet og dens udnyttelse af tilbud på den anden side af grænsen til rådighed for den videre udvikling af denne undersøgelsesmetode. Endvidere anbefales det at tilstræbe en måling af gennemførelsen af de strategiske mål gennem en videreudvikling af undersøgelsesmetoden. Endvidere er det anført i det operationelle program, at man vil fastlægge indikatorer for de horisontale mål omkring ligestilling og miljø.

I det store hele er de nævnte indikatorer meningsfyldte i forhold til deres funktioner. Dataene er forholdsvis let tilgængelige eller vil blive tilvejebragt i løbet af panelundersøgelsen. Indi-

katorerne er i al væsentlighed klart defineret; dog anbefales en nøjere beskrivelse nogle få steder. Heriblandt er indikatoren ”nye produkter og tjenesteydelser“, som kunne specificeres på indsatsområdeniveau. Desuden er der behov for en entydig definition af ”sikrede og nyoprettede arbejdspladser”. Den øgede indsats for at måle netværksegenskaber med henblik på at opbygge en grænseoverskridende social kapital må hilses velkommen. Den planlagte gennemførelse af en panelundersøgelse blandt borgere i grænseregionen med hensyn til at vurdere programmets effekter må principielt vurderes positivt. Den planlagte regelmæssige monitoring af socioøkonomiske og økologiske rammedata synes velvalgt til regelmæssig kontrol af programmets strategiske orientering.

Samlet set kan indikatorsystemet og de forventede virkninger vurderes at være fyldestgørende. Det kan således forventes, at de foreslåede indikatorer i den nye programperiode i sammenligning med den foregående periode i højere grad kan anvendes til indholdsmæssig styring af programmet.

6. Bedømmelse af de foreslåede gennemførelsessystemer

En opgave i forbindelse med Ex-ante-evalueringen var en analyse og vurdering af det beskrevne gennemførelsessystem i det operationelle program. Her var det centrale spørgsmål, om administrationsstrukturer og –processer modsvarer kravene i EU-forordningerne. Endvidere blev det undersøgt om gennemførelsessystemet er effektivt udformet og organiseret, så det passer til behovene hos alle involverede, herunder ikke mindst ansøgere og projektansvarlige.

I slutningen af kapitlet formuleres anbefalinger vedrørende de enkelte dele af implementeringen. Disse anbefalinger er for det første baseret på resultaterne af en online-undersøgelse, hvor deltagerne var de danske og tyske projektholdere i programperioden 2001 til 2006. For det andet suppleres disse aspekter med yderligere forslag fra evaluatorernes side. Afsluttende følger en fremstilling af de centrale resultater af online-undersøgelsen.

6.1. Administrative strukturer og overensstemmelse med EU-forordninger

Administrationsstrukturerne i region Syddanmark-Schleswig-K.E.R:N. består af i alt tre myndigheder: forvaltningsmyndighed, certificerings- og kontrolmyndighed, Interreg-udvalget, som står for monitorerings- og styringsgruppens opgaver, samt Interreg Sekretariatet. Hver af disse myndigheder har forskellige funktioner og opgaver. Dermed er der i programregionen oprettet alle de organer og myndigheder, som kræves ifølge de for programmet Interreg IV A relevante EU-forordninger, 1083/2006, artikel 58 til 66, og 1080/2006, artikel 12, 14 og 15.

Forvaltningsmyndigheden er hos Region Syddanmark Regional Udvikling som fysisk er placeret i Vejle. Dens opgave, som er at sørge for økonomisk gennemførelse og forvaltning af det operationelle program, er i overensstemmelse med artikel 60 i EU-forordning 1083/2006 og artikel i EU-forordning 1080/2006.

Certificeringsmyndigheden, ligeledes hos Region Syddanmark, med regnskabs- og finansafdeling i Vejle, er i overensstemmelse med artikel 61 i EU-forordning 1083/2006 og artikel 14 i EU-forordning 1080/2006 ansvarlig for den finanstekniske afvikling.

Efterprøvning af projekterne med hensyn til de gældende regler samt det operationelle programs forvaltnings- og kontrolsystem påhviler **kontrolmyndigheden**, som befinder sig hos Erhvervs- og Byggestyrelsen i København i overensstemmelse med artikel i 62 i EU-forordning 1083/2006 og artikel 14 og 16 i EU-forordning 1080/2006.

Forvaltningsmyndigheden opretter et Interreg Sekretariat, som har til opgave at yde service til forvaltningsmyndigheden, Interreg-udvalget samt kontrolmyndigheden. Interreg Sekretariatet består af tre kontorer – et på dansk side i Vejle, Region Syddanmark samt et kontor i Flensburg (ingen Kreis) og et i Rendsburg, Kreis Rendsburg-Eckernförde, på tysk side. Interreg Sekretariatet er organiseret i overensstemmelse med artikel 14 i EU-forordning 1080/2006.

Til monitorering og kontrol af programmet oprettes der i programregionen et **Interreg-udvalg**, som er både monitorerings- og styringsudvalg. I sin egenskab af monitoreringsudvalg kontrollerer Interreg-udvalget i overensstemmelse med artikel 64 til 66 i EU-forordning 1083/2006, at det operationelle program gennemføres effektivt og korrekt. Som styringsudvalg tager det sig af udvælgelsen af projekter og træffer forvaltningsmæssige beslutninger i overensstemmelse med artikel 19 i EU-forordning 1080/2006. Det tekniske sekretariat og dets

opgaver modsvarer grundlæggende det, som beskrives i Kommissionens anvisninger om fælles sekretariater (I henhold til et notat af Elisabeth Helander: "The role and tasks of Joint Technical Secretariats within European Territorial Co-operation programmes" fra 21.11.2006). Således er sekretariatet bemanded med personale fra begge sider af grænsen. Det understøtter den besluttende myndighed i processerne med programgennemførelsen, med udvælgelsen af projekter og med kontraktsforhold, og det er et centralt kontaktpunkt for alle ansøgere og projektansvarlige.

De administrative strukturer, der er konkretiseret i det operationelle program for Region Syd-danmark-Schleswig-K.E.R.N, er beskrevet i overensstemmelse med EU-forordningerne 1080/2006 af 5. juli 2006 og 1083/2006 af 11. juli 2006. Alt i alt svarer det i det operationelle program beskrevne forvaltningssystem både med hensyn til de indsatte myndigheders og udvalgs benævnelser og definitionen af deres ansvarsområder og opgaver til disse EU-forordningers bestemmelser og regler.

6.2. Vurdering af kerneprocesserne

I det følgende analyseres implementeringsprocessernes enkelte dele: *Projektudvikling og ansøgningsprocedurer, Bevillingsprocedurer, Projektgennemførelse og –kontrol, Programovervågning samt Information og kommunikation* ud fra beskrivelsen heraf i det operationelle program. Der fokuseres på Interreg Sekretariatets opgaver som central formidler mellem ansøgere og projektansvarlige på den ene side og gennemførelsessystemets udvalg og myndigheder på den anden.

Det skal bemærkes, at anbefalingerne her delvist går ud over det nødvendige omfang af beskrivelsen af gennemførelsessystemet i det operationelle program. Evaluatorene foreslår således, at der tages hensyn til forslagene i løbet af den videre udformning af gennemførelsessystemet. Det gælder for eksempel de beskrivelser af forvaltnings- og kontrolsystemerne, der efterfølgende skal udarbejdes (iflg. Artikel 71 i EU-forordning nr. 1083/2006)).

Projektudvikling og ansøgningsprocedurer:

Ifølge det operationelle program omfatter Interreg Sekretariatets opgaver i ansøgningsfasen støtte til projektpartnerne helt fra projektplanlægningens start, og til ansøgningen afleveres. Interreg Sekretariatet yder således støtte til potentielle projektpartnere under projektudviklingen og partnersøgningen i nabolandet samt under udarbejdelsen af ansøgningen. Herunder rådgives om budget og finansieringsplan samt offentlig medfinansiering. Efter indlevering af ansøgningen til Sekretariatet kontrollerer Sekretariatet efter en fastlagt procedure og en tjekliste overensstemmelsen med programmet, og med nationale og EU-regler. Der ses på støtteberettigelsen, og der foretages eventuelt tilpasninger i samarbejde med ansøger. Dermed videreføres strukturer og opgaver i al væsentlighed som i de tidligere tekniske sekretariater fra programperioden 2001-2006.

Det fælles tekniske sekretariat befinder sig hos forvaltningsmyndigheden i Vejle (Danmark). Der med de eksisterende sekretariatskontorer i Flensburg og Rendsburg (Tyskland) i Interreg IV A. Alle tre afdelinger fungerer som kontaktsted for potentielle projektpartnere, men deres hovedopgaver har dog lidt forskellig tyngde. Afdelingen i Vejle er således ansvarlig for supportering af forvaltningsmyndighedens opgaver, herunder rapporteringen til EU-Kommissionen og service til Interreg-udvalget, samt for støtte til efterprøvnings- og kontrolafdelinger hos forvaltningsmyndigheden. Sekretariatet i Flensburg arbejder for sekretariatet i

Vejle og er ansvarligt for kontakt til potentielle og igangværende ansøgere og projektbærere, herunder efterprøvning og behandling af ansøgninger, indtil de er beslutningsmodne. Kontoret i Rendsburg arbejder for sekretariatet i Vejle og Flensburg er kontaktpunkt for potentielle og eksisterende projektpartnere i regionen.

I det store hele må Interreg Sekretariatets afdelinger samt de beskrevne tjenesteydelser vurderes som værende egnet til virkningsfuld støtte for ansøgere og kvalitetssikring af ansøgninger. Resultat af spørgeundersøgelsen blandt projektbærerne i støtteperioden 2001-2006 viser, at der overvejende var tilfredshed med den støtte, der ydedes af de tekniske sekretariater i de tidligere to programregioner i forbindelse med indsendelse af ansøgninger. Det understreger ligeledes principielt, at man fortsætter med de hidtidige strukturer og opgaver i Interreg Sekretariatet på samme måde som i den foregående programperiode.

Som supplement til denne principielle vurdering skal det anbefales, at de, som er interesseret i et projekt, beholder den samme kontaktperson i Interreg Sekretariatet gennem hele forløbet fra første kontakt over en mulig bevilling til projektets gennemførelse. På den måde skabes der mulighed for effektiv kommunikation og en effektiv ansøgnings- og senere hen projektopfølgning. Dette er særlig relevant på baggrund af, at der er tre mulige kontaktpunkter i programregionen.

Endvidere skal der tages hensyn til, at leadpartner-princippet indføres i programregionen for første gang. For det første er der behov for en officiel kommunikationsvej mellem leadpartnere og Interreg Sekretariatet; her bør begge parter helst være hjemmehørende i enten Danmark eller i samme region i Tyskland. Endvidere bør Interreg Sekretariatet over for alle danske og tyske partnere lægge vægt på, at der i fællesskab gennemføres en projekt- og ansøgningsudvikling. Principielt skal det anbefales, at der oplyses specielt om særlige træk ved leadpartner-princippet, som for nylig er indført i programregionen.

Yderligere anbefalinger vedrører den konkrete udformning af ansøgningsproceduren følger i slutningen af kapitlet. Disse anbefalinger er baseret på resultater fra spørgeundersøgelser blandt projektholderne i perioden 2001-2005 og yderligere anbefalinger fra evaluatorenes side.

Bevillingsprocedure:

Efter eventuel høring udarbejder sekretariatet et beslutningsgrundlag til Interreg-udvalget. Hvis der træffes en positiv afgørelse i styringsudvalget om en projektansøgning, udsteder Interreg Sekretariatet støtteerklæringen på vegne af forvaltningsmyndigheden.

Ved udvælgelsen af projekterne tilstræbes en gennemsnitlig normalstøttesats på 65% i alle tre prioriteter; Interreg-udvalget kan dog i enkelte tilfælde afvige fra normalstøttesatsen og anvende den støttesatskorridor på 50 til 75%, som EU-forordningerne tillader.

Med hensyn til bevillingsproceduren anbefales det at kommunikere til ansøgerne om bevillingens tidsmæssige forløb. Det skulle således tydeliggøres, om ansøgningerne kan indleveres løbende eller til bestemte ansøgningsrunder. Desuden bør varigheden af bevillingsproceduren, herunder udleveringen af tildelingserklæringen, være transparent for at give ansøgerne mulighed for en tidsmæssig koordinering af ansøgningen og en mulig projektstart.

Med hensyn til ansøgningsvurdering og projektbevilling bifaldes det, at der i det operationelle program er åbnet mulighed for, at Interreg Sekretariatet og styregruppen kan indhente sagkyndig information om specifikke projekter hos eksterne høringspartnere for at kunne vurdere for eksempel innovationsgraden eller løsningsmodellens tekniske standard. Hertil bør benyttes

relevante aktører og netværk, som også i løbet af projektets gennemførelse kan bidrage til gennemførelsens faglige niveau. Yderligere anbefalinger vedrørende vurderingskriterier, for eksempel hensyntagen til projektledelseskompetence, som er baseret på resultaterne af spørgeundersøgelser blandt projektbærerne i perioden 2001-2006 og yderligere anbefalinger fra evaluatorene, følger i slutningen af kapitlet.

Med hensyn til fravigelse af normalstøttesatsen i enkelttilfælde bør der findes transparente kriterier i Interreg-udvalgets forretningsorden, således at afgørelsen er forståelig og effektiv også for ansøgerne.

Projektgennemførelse og –kontrol:

Interreg Sekretariatets projektkontrol er baseret på årlige rapporter og på slutrapporterne. I projektets løbetid finder en overvågning og service af projektpartnerne sted, herunder projektkontrol fra Interreg Sekretariatets side. Før behandling af den udbetalende myndighed og frigivelsen af midler efterprøver Sekretariatet projektets anmodning.

Et rundspørge hos projektaktørerne i perioden 2001-2006 viste stor tilfredshed med Interregsekretariatets støtte i gennemførelsesfasen. Det kan således principielt anbefales at fortsætte med de hidtidige tilbud og tjenesteydelser fra Interreg Sekretariatet til de projektansvarlige. Interreg Sekretariatet opgaver er beskrevet i detaljer, og processerne er principielt egnede til overvågning af projekterne under gennemførelsen og til kontrol af projektstatus. Det skal i den forbindelse bemærkes, at en gennemgangen af årlige statusrapporter kun giver begrænset mulighed for kontrol af projektets status. Derfor foreslår evaluatorene, at der som supplement udvikles entydige projektkontrol-procedurer for Interreg Sekretariatet. I det tidligere såvel som i det fremtidige program er det bestemt, at projektansvarlige forpligtes til omgående og uafhængigt af årlige rapporter at informere Sekretariatet om sådanne afvigelser fra projektplanen, som udgør en potentiel risiko for projektets succes. Desuden kunne der fra Interreg Sekretariatets side identificeres styringsmuligheder som fx en i perioder ændret rapporteringspligt, alternativt projektplanlægning eller måske coaching i projektmanagement. Endvidere kan det på baggrund af det fremtidige leadpartner-princip anbefales at være opmærksom på en afbalanceret deltagelse fra alle projektpartnere fra Danmark og Tyskland.

Et yderligere forslag fra evaluatorernes side vedrører projektgennemførelse og kontrol. Det foreslås, at der stilles forlæg eller skabeloner til partnerskabskontrakter til rådighed for projektpartnerne. Det kan hjælpe med til at afklare de interne forhold i det internationale konsortium med hensyn til rettigheder og pligter over for EU-Kommissionen i forbindelse med projektets gennemførelse. Yderligere anbefalinger vedrørende projektgennemførelse og –kontrol følger i slutningen af kapitlet.

Programovervågningen:

Programmet monitoreres for Interreg-udvalget af et fælles overvågnings- og styringsudvalg. Det er sammensat af kommunale repræsentanter samt erhvervs- og almennyttige partnere fra begge medlemsstater. Det tilstræbes, at gruppen har 26 medlemmer. Interreg-udvalget står for både efterprøvnings- og udvælgelsen af de projekter, der skal modtage støtte.

Som allerede bemærket under bevillingsproceduren anbefales det, at styringsudvalget sørger for et transparent og tidsmæssigt regelmæssigt forløb af projektbevillingen for at gøre det lettere for ansøgerne at planlægge ansøgningsudvikling og projektstart. Det samme kan anbefales for den interne organisations vedkommende på grund af det forholdsvis store antal medlemmer af Interreg-udvalget.

Information og Kommunikation:

Hjørnestenen i informationsaktiviteterne er programmets hjemmeside på Internettet. Den suppleres bl.a. med tryksager, aktivt pressearbejde, mødemuligheder for projekterne samt regelmæssige arrangementer med temaer, som er relevante for programmets gennemførelse. Ansvar for udarbejdelse af kommunikationsplaner, gennemførelse af publicity-tiltag samt tilstedeværelsen på Internettet ligger hos Interreg Sekretariatet. Derudover stiller Sekretariatet informationsmateriale om programmet Interreg IV A, dets mål, prioriteter og støttemuligheder til rådighed og står for gennemførelsen af informationsarrangementer. Alt i alt må tiltagene efter evaluatorernes mening vurderes som passende redskaber for informationsarbejdet.

Følgende aspekter, som fremgår af spørgeundersøgelsen blandt projektbærerne i årene 2001-2006, bør der efter evaluatorernes mening reflekteres i programmets public relations-tiltag: Over en tredjedel af de adspurgte er blevet opmærksomme på det tidligere Interreg-program via andre organisationer eller forretningspartnere. Personer med kendskab til Interreg-programmet eller med projekterfaringer er således vigtige med hensyn til at komme i kontakt med potentielle ansøgere. Endvidere bør man i informationen til ansøgere og projektpartnere tage højde for, at cirka halvdelen af de adspurgte ikke havde tidligere erfaringer med ledelse af EU-projekter. Oplysninger om de særlige forhold i forbindelse med EU-støtte og –regler bør følgelig udarbejdes med henblik på en personkreds uden forhåndskendskab. Yderligere enkeltanbefalinger følger nedenfor.

6.3. Erfaringer fra programperioden 2001-2006 og anbefalinger til det fremtidige gennemførelsessystem

I det følgende fremsættes forslag til den fremtidige service fra Interreg-sekretariatet i forbindelse med udvikling, ansøgning og gennemførelse af projekter. Disse forslag er udledt af spørgeundersøgelsen. De suppleres med Ex-ante-evaluatorernes anbefalinger.

Som allerede nævnt indledningsvis går følgende detaljerede anbefalinger ud over den beskrivelse af gennemførelsessystemet, der kræves i det operationelle program. Således skal disse forslag i det væsentlige forstås som en hjælp til den videre udvikling af den operative programgennemførelse.

Særlige forhold i EU-reglerne:

- Interreg-sekretariatet kan ofte gå ud fra, at ansøgere og projektpartnere ikke har erfaringer med ledelse af EU-projekter. De særlige træk ved forvaltning og ledelse af EU-støttede projekter bør derfor formidles til målgrupperne på passende vis. Blandt de særlige forhold er især kravene til den officielle rapportering og reglerne vedrørende dækning af omkostninger.

Informations- og Seminartilbud:

- Der opstår særlige udfordringer for projekterne, fordi partnerne ofte ikke har samarbejdet med hinanden før Interreg-projektets start. Dermed stilles der særlige krav til koordinering og til ledelsen af det internationale konsortium samt implementeringen af en fælles projektkultur. Derfor bør der sørges for informations- og seminartilbud, som forklarer de særlige træk og erfaringer ved projektmanagement i internationale tyskdanske konsortier.

- Derudover bør Interreg-sekretariatet jævnligt tilbyde tematisk information og seminarer inden for områder som ansøgningsteknik, projektudvikling og projektmanagement. I forbindelse sådanne indsatser, der handler om at udvikle kompetencer i projektledelse, skal der tages hensyn til både projektledelsesstandarder samt sproglige og kulturelle særegenheder. Et samarbejde med Interreg IV A-programmet for Femernbæltregionen med henblik på udnyttelse af synergier kan anbefales.
- Ved regelmæssigt at gennemføre seminarer om projektledelse for alle projektpartnere kan Interreg-sekretariatet bidrage til en bæredygtig op- og udbygning af managementkompetencer i programregionen. Her foreslår evaluatorene, at dette mål formuleres og optages blandt Interreg-sekretariatets grundlæggende opgaver.

Projektplanlægning og ansøgning

- Interreg-sekretariatet bør øge rådgivningen til ansøgerne, især ved udarbejdelse af projektbudget. Det vil for eksempel være relevant med forklarende noter og konkrete eksempler på kalkulation af enkelte omkostningsposter og budgetlinjer under hensyntagen til EU-reglerne, for eksempel i form af en håndbog.
- Principielt anbefaler evaluatorene en udvikling af ansøgningsformularen i retning af, at ansøgerne i højere grad ledes og støttes i den indholdsmæssige planlægning af projektet ved hjælp af projektmanagementstandarder og -redskaber. Det bør således være en central funktion af ansøgningen at skabe mulighed for effektiv og virkningsfuld projektkontrol. Til dette formål bør der anføres en tidsmæssig differentiering af målene og den planlagte realisering heraf i form af milepæle. Desuden anbefales det, at "outputs" og "deliverables" planlægges som umiddelbare resultater af aktiviteterne (produkter og tjenesteydelser) med tidsangivelse for realiseringen. Herved bliver det lettere at følge projektets status, og de problemer, der eventuelt opstår under realiseringen af projektet, bliver synlige. Skulle en konkret angivelse af "outputs" ikke være mulig ved projektets begyndelse, anbefales det, at man i løbet af projektet definerer disse bindende i en rullende planlægning gennem projekterne.
- Det anbefales generelt, at den detaljeringsgrad, der kræves i ansøgningsformularerne med hensyn til den indholdsmæssige planlægning og i budgetopstillingen for projekterne, i højere grad korresponderer. I perioden 2001-2006 synes de oplysninger, der kræves for budgettets vedkommende med hensyn til tid og indhold, langt mere detaljerede end de informationer, der bedes om vedrørende den indholdsmæssige planlægning. Større konsistens mellem enkelte aktiviteter og ressourceplanlægning bør støttes i ansøgningsformularen. Således kræver en realistisk budgetplanlægning, at den indholdsmæssige planlægning er tilstrækkeligt konkret; derfor synes en gensidig tilpasning af den krævede detaljeringsgrad at være hensigtsmæssig.
- Endvidere kan det anbefales, at projektansøgningen ligeledes har plads til kritiske succesfaktorer og risici for projektet for at bevidstgøre de projektsvarlige og Interreg-sekretariatet og indrette projektstyringen i overensstemmelse hermed.
- På det principielle plan skal bemærkes, at en stærkere betoning af projektplanlægningen på den ene side øger indsatsen i projektfasen. På den anden side vil kontrollen af både projekterne og Interreg-sekretariatet på den måde blive betydeligt lettere, og den efterfølgende indsats i forbindelse med projektstyring og officielle rapporter reduceres. Ansøgerne bør i højere grad bevidstgøres over for denne sammenhæng og de fordele, der følger med.

- Ikke desto mindre skal der her tages hensyn til, at interesserede ansøgere ikke „afskrækkes“ af den indsats, som en grundig projektplanlægning kræver. Derfor skal det overvejes helt officielt at indføre en konsekvent opdeling af ansøgningsproceduren i to trin. Først kunne en projektskitse indleveres til indledende efterprøvning. Så snart Interreg-sekretariatet vurderer, at der er chancer for, at der kan ydes støtte til en projekttide, kunne ansøgerne opfordres til at indlevere en gennemarbejdet og detaljeret projektplan.
- Ved udvikling af ansøgnings- og rapportformularerne bør man være mere opmærksom på brugervenlighed. Det skal for eksempel overvejes, om udarbejdelse af budget for projektet samt regnskabsaflæggelse kan delvis automatiseres og understøttes med tilpasset software.

Gennemførelse af projekter:

- På grundlag af en detaljeret projektplan i ansøgningen bør de officielle statusrapporter i tabelform give mulighed for hurtig sammenligning af de planlagte og opnåede mål (milepæle, outputs og deliverables). Eventuelle afvigelser kan identificeres.
- Afleveringsterminen for statusrapporten for et år bør lægges i januar eller februar det følgende år. På den måde kan der tages hensyn til samtlige omkostninger og aktiviteter i det relevante rapporteringsår. Desuden skal det overvejes, om udbetalingsanmodninger skal indleveres til Interreg-sekretariatet på faste tidspunkter. Dette ville lette planlægningen for både Interreg-sekretariatet og for projektkonsortierne. Derved kunne byrderne med afstemning og koordinerings reduceres.

Projektmanagement som udvælgelseskriterium:

- Principielt anbefales det, at tilstedeværelsen af en projektledelseskompetence samt oplysninger om projektplanlægningens kvalitet indgår som et blandt flere kriterier ved projektudvælgelsen. Skulle en projektansøgning ikke opfylde disse kriterier, kunne Interreg-sekretariatet sætte ind med rådgivning for at sikre effektiv og virkningsfuld udnyttelse af støttemidlerne.

Informations- og erfaringsudveksling:

- Internettet bør udnyttes mere intensivt af ansøgere og igangværende projekter til informations- og erfaringsudveksling. Som eksempler på høj nytteværdi for ansøgere og projektpartnere kan nævnes en funktion til partnersøgning, FAQ'er om ansøgning og projektgennemførelse, formidling af grundlæggende tysk-danske sprogkunderskaber, faglig information om projektledelse samt om EU-regler, tips om praktisk finansforvaltning samt temaspecifikke diskussionsfora.
- Udvekslingen af erfaringer mellem ansøgere og projekter skal fortsat koordineres og varetages aktivt af Interreg-sekretariatet. Mulighederne er regelmæssige workshops, spørgeundersøgelser, praktiske værktøjer eller for eksempel oprettelse af en funktionel internetplatform (se ovenfor).

Projektresultaters og netværkers bæredygtighed:

- Projekterne bør på et tidligt stadium opfordres til at udvikle koncepter for bæredygtig videre finansiering, videre udnyttelse af projektresultaterne eller videreførelse af det internationale netværk. Til dette formål bør der formidles best practice-løsninger. Der kunne indsamles oplysninger om koncepter og informationer via ansøgninger og rap-

porter.

Afstemning med det andet Interreg-sekretariat:

- Generelt kan det anbefales at harmonisere ansøgnings- og gennemførelsesmetodikkerne mellem de to Interreg IV A-programsekretariater i Schleswig-Holstein, Sjælland og Syddanmark for at lette projekter på tværs af programmerne.

Centrale spørgeundersøgelsesresultater vedrørende projektudvikling og ansøgning:

I det følgende fremstilles centrale resultater fra en spørgeundersøgelse hos projektholdere fra Danmark og Tyskland i perioden 2001 til 2006, som synes relevante for tilpasningen af det fremtidige gennemførelsessystem. Det centrale er aspekter af udvikling, ansøgning og gennemførelse af projekterne.

- Halvdelen af de adspurgte udtalte, at de ikke havde haft forudgående *erfaringer med ledelse af EU-projekter*.
- En tredjedel af de adspurgte har ikke samarbejdet med projektpartnerne forud for projektet.
- De vigtigste elementer i en succesrig ansøgning var at finde gode partnere, en præcis målformulering, godt samarbejde med Interreg-sekretariatet og ordentlig budgetplanlægning.
- Over halvdelen af de adspurgte var stødt på *hurdler i løbet af ansøgningsprocessen*. I sammenligning hermed var der mindre problemer i forbindelse med opstilling af budget, partnerfinding, medfinansiering samt forskellige systemer og sprog på begge sider af grænsen.
- På spørgsmålet, om ansøgningsdokumentationen var forståelig, svarede cirka en femtedel, at den var meget eller temmelig svær at forstå (16% temmelig svær, 3% meget svær). Cirka tre fjerdedele af de adspurgte sagde, at dokumentationen var temmelig let at forstå, og 7%, at den var meget let at forstå.
- På spørgsmålet, om de havde forslag til forbedring af ansøgningsdokumentationen, blev der hyppigst givet udtryk for et ønske om forenkling. Desuden blev der fremsat forslag om, at spørgsmålene i ansøgningen blev konkretiseret og tydeliggjort ved hjælp af eksempler, for eksempel lister over, hvilke omkostninger der medregnes. Endvidere blev det foreslået at formatere ansøgningsformularerne bedre og for eksempel lette budgetplanlægningen ved hjælp af en Excel-tabel samt kun at udfærdige dem på ét sprog. Et yderligere forbedringsforslag gik ud på at koordinere og intensivere erfarings- og informationsudvekslingen mellem ansøgerne.
- De adspurgte var overvejende temmelig til meget tilfredse med den *støtte, der var ydet fra Interreg-sekretariatets side i løbet af ansøgningsprocessen*. Nogle af de adspurgte har ytret ønske om en omfattende rådgivning om budgetopstilling og finansplanlægning samt støtte ved søgning efter lignende projekter og potentielle projektpartnere.

Spørgeundersøgelsesresultater vedrørende projektgennemførelse:

- Cirka tredive procent af de adspurgte har ikke indsat en styregruppe til styring af projektet.

- De *officielle rapporter* var efter de adspurgtes opfattelse især nyttige i forbindelse med styring af omkostningsmålene. Mindre nyttige var de i forbindelse med kontrol af tidsmæssige mål og mindst nyttige i forbindelse med styringen af faglige og kvalitetsmæssige mål. Cirka halvdelen af de adspurgte har ved siden af de officielle finansrapporter også anvendt interne rapporteringssystemer.
- Som *vigtigste projektmanagementredskaber* nævntes finansmanagement, regelmæssige møder, tidsstyring samt regelmæssig intern kommunikation.
- De adspurgte var overvejende temmelig eller meget tilfredse med den *støtte, der var ydet fra Interreg-sekretariatets side i løbet af ansøgningsprocessen*. Nogle af de adspurgte kunne have ønsket mere støtte fra Interreg-sekretariatets side inden for finansmanagement.
- Endvidere nævnte enkelte vedrørende støtten fra Interreg-sekretariatets side undervisning i projektudvikling, mere intensiv rådgivning i begyndelsen af projektet for at undgå fejludvikling eller støtte i forbindelse med pressearbejdet.
- Rundt regnet en fjerdedel af de adspurgte oplyste, at der var *konflikter mellem partnere* under projektgennemførelsen. Heraf havde 75% ikke involveret Interreg-sekretariatet i deres konfliktmanagement.
- Følgende *forbedringsforslag til den fremtidige programperiode* nævntes: mindre administration, så man bedre kan koncentrere sig om projektets indhold, større fokus på sprogproblemer, større fleksibilitet med hensyn til budget. Endvidere nævntes enkelte gange: Oprettelse af et forum for udveksling af projekterfaringer, forlængelse af fristen for udbetalinger til ind i januar, informativ og markant internetside om programmet, bedre afstemning af ansøgningsdokumentationen programregionerne imellem.
- Den overvejende del af de adspurgte var temmelig tilfredse til meget tilfredse med *programledelsens effektivitet*.
- Mere end 2/3 af de adspurgte var tilfredse med opfyldelsen af omkostningsmålene samt de indholdsmæssige og kvalitetsmæssige mål. Cirka halvdelen af de adspurgte var tilfredse med opfyldelsen af de tidsmæssige mål. Kun en lille del af de adspurgte var utilfredse med opfyldelsen af målene for deres projekt (4 til 9% alt efter, om det gjaldt omkostningsmål, tidsmæssige eller indholdsmæssige mål).

7. Potentiel værditilvækst som følge af programmet

Det er meget vanskeligt – hvis ikke umuligt – med nogen som helst præcision at vurdere afledte former for værditilvækst af et udviklingsprogram, som er så bredt og favnende som

Interreg IVA for Syddanmark-Schleswig-K.E.R.N. EU-vejledningen om ex-ante evaluering foreslår, at man kan tilnærme sig denne vurdering ud fra nogle bestemte kriterier:

Finansiel værditilvækst i form af additionalitet og løftestangeffekter. Gennem Interreg vil der tilflyde programområdet økonomiske midler, som ellers ikke ville være til rådighed. Disse midler er dog først og fremmest startmidler i forbindelse med samarbejder og netværksbygning. Det er midler, som ikke bliver investeret i aktiviteter, der giver afkast umiddelbart. Midtvejsevalueringerne kan da heller ikke give nogen vurdering af tidligere løftestangeffekter, men de godtgør, at Interreg projekter har potentialer i forhold til senere bredere samarbejder, hvori der muligvis kan rejses midler på mere kommercielle vilkår. Den betydelige fokus i dette programforslag på universitetsforskning og højteknologi kan være af stor vigtighed i forhold til løftestangeffekterne. Måske kan Interreg yde støtte til forberedelse af projekter, som sidenhen vil kunne søge større støttebeløb fra andre EU- og nationale kilder.

Økonomisk og social sammenhængskraft. Alle samarbejdsprojekter rummer mulighed for at bidrage til en højere grad af sammenhængskraft. I Syddanmark-Schleswig-K.E.R.N regionen er det især en udfordring af integrere de nye geografiske områder i Region Syddanmark og arbejde for, at befolkning, institutioner og virksomheder føler, at de hører til i grænseregionen, og at de anerkender dens mange potentialer. Ved at yde bistand til "people-to-people" projekter forsøger programmet at styrke synligheden på græsrodsniveauet og blandt de unge. Det kan give gode effekter for samhørigheden, men effekterne vil formentlig være langsigtede.

Politisk værditilvækst i forhold til EU's samhöringspolitik. Programforslaget henviser til Lissabonprocessen. Det er antagelsen, at når man lægger ressourcerne sammen i en større region, så vil man opnå en højere grad af energi og kreativitet i det enkelte projekt. På mange felter er der et frugtbart overlap med andre politikker og programmer, for eksempel Mål 2 programmet og med nationale politikker. Interreg programmets unikke bidrag kan især findes inden for det kulturelle område. Hertil komme programmets indsatser i forhold til at skabe mere fleksibilitet på arbejdsmarkedet i grænseregionen. Endvidere kan nævnes potentialerne i programmet inden for energiområdet, hvor der også kan skabes nye former for tværnationale synergier. Det skal dog fastholdes, at der ikke i Interreg er baggrund for at komme op med større sammenhængende indsatser for hele regionen inden for energi- og miljøområdet.

Kontinuitet i eksisterende netværk og samarbejder. De høringer, som er foretaget i forbindelse med ex-ante evalueringen viser, at programmet har et stort antal "loyale" brugere. Fra den ene programmerperiode til den næste er de i stand til og motiveret til at udvide ambitionsniveauet for og bredden i deres projekter. Disse positive netværksvirkninger finder man også blandt projektets administrative myndigheder, hvor man på samme måde bygger videre på erfaringer og best-practice.

Projektledelseskompetencer En mere vidtrækkende og indirekte effekt af programmet handler om at bygge projektlederkompetencer op i regionen. I et moderne samfund er projektlederkompetencer i høj kurs. Ex-ante evalueringen viser, at der er et fortsat behov for at dyrke og udvikle disse vigtige (tværnationale) færdigheder som en del af programmet. Et væsentligt argument er, at disse færdigheder kan bruges i andre sammenhænge. De kan få stor positiv betydning for regionens samlede udvikling.

Risiko for, at effekterne udebliver. I et hvilket som helst udviklingsprogram er der risici for “hvide elefanter”, altså projekter, som ikke har nogen synderlige positive virkninger. Interreg IVA søger gennem de administrative mekanismer og beslutningsprocedurerne i så høj grad som muligt at undgå sådanne særligt risikofyldte projekter. Administrationen har over de tidligere programperioder udviklet metoder til at vurdere risikofaktorer og at arbejde sammen med og rådgive projektholderne om metoder til at reducere unødvendige risici.